

'జనం కోసం జేపీ'

సురాజ్య యాత్ర

చర్చాపత్రం

సురాజ్య యాత్ర ఎందుకోసం?

- డాక్టర్ జయప్రకాష్ నారాయణ్

స్వతంత్ర భారతదేశం ఇంతకాలం మనగలుగుతుందని తొలినాళ్లలో ఎవరూ అనుకోలేదు. అత్యంత ఎక్కువ జనాభా, అందులో అత్యధికులు నిరుపేదలు, నిరక్షరాస్యులు, ప్రజాస్వామ్యం, స్వపరిపాలనలో అనుభవం లేనివారు, ఇన్ని కులాలు, మతాలు, భాషలు.. వీటి మధ్య భారత్ లో ప్రజాస్వామ్యం, దేశ ఐక్యత సాధ్యం కాదనుకున్నారు. దేశం ముక్కలైపోతుందనుకున్నారు. ఆ రీత్యా ఆలోచిస్తే మనదేశం గొప్ప విజయం సాధించినట్టే లెక్క. ప్రజాస్వామ్యాన్ని, దేశ ఐక్యతను పరిరక్షించుకుంటూ, శాంతియుతంగా ఎన్నికల్ని నిర్వహించుకుంటూ, అధికారాన్ని శాంతియుతంగా బదిలీ చేస్తూ భారత్ నిలదొక్కుకుంది.

మనదేశంలో ఎన్నికలు పోటాపోటీగా జరుగుతాయి. దేశంలో అందరికీ రాజకీయ, ప్రాథమిక హక్కులు ఉన్నాయి. ఎన్నికైన ప్రభుత్వాలకు నిజమైన అధికారం ఉంది. మనతోపాటు స్వతంత్రం పొందిన పలుదేశాల్లోలా.. ఎన్నికైనవారు ఎన్నిక కానివారిని జైళ్లలో పెట్టటం ఉండదు.

అలాగే స్వతంత్రం వచ్చాక భారత్ రెండు విషయాల్లో చాలా అర్థవంతమైన ప్రగతిని సాధించి ప్రపంచ దేశాలకు మార్గం చూపింది.

ఒకటి) 22 అధికారిక భాషలుండటం. అవి కూడా కోట్లమంది మాట్లాడేవి. శతాబ్దాల తరబడి ప్రత్యేక సంస్కృతి, సాహిత్యం, సంప్రదాయం ఉన్నవి. ఇన్ని భాషల ఉనికిని గుర్తిస్తూ గౌరవిస్తూ దేశ ఐక్యతకు భంగం లేకుండా మన రాజకీయ పార్టీలు, నాయకత్వం చాలా దూరదృష్టిని, విజ్ఞతను ప్రదర్శించాయి. శ్రీలంక, పాకిస్తాన్ దేశాల్లో భాష మూలంగా తలెత్తిన పరిస్థితుల్ని చూస్తే.. మనం సాధించిన విజయం ఎంత అద్భుతమైనదో అర్థమవుతుంది.

రెండవది) కేంద్రీకృత ప్రజాస్వామ్యంగా ప్రారంభమైన దేశం గత 30 ఏళ్లుగా నిజమైన ఫెడరల్ ప్రజాస్వామ్యంగా బలపడింది. రాష్ట్రాలకు అధికారాలు, వనరులు, వెసులుబాటు గణనీయంగా పెరిగాయి. రెండవ ప్రపంచయుద్ధం తర్వాత కొత్తగా, బలమైన, నిజమైన ఫెడరల్ వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేసుకున్న ఏకైక దేశం భారత్.

ఇన్ని విజయాల్ని సాధించినా కీలక వైఫల్యాలు

ఇన్ని విజయాలు సాధించినా.. ప్రజల జీవనప్రమాణాలను పెంచటంలోనూ, బీదరికాన్ని తొలగించటంలోనూ, ఆర్థిక వ్యవస్థను పరిపుష్టం చేయటంలోనూ, అందరికీ ఎదిగే అవకాశాలను కల్పించటంలోనూ మనదేశం మిగతా ప్రపంచంతో పోలిస్తే చాలా వెనుకబడి ఉంది. ప్రపంచంలో జాతీయాదాయం 200 బిలియన్ డాలర్లు దాటిన దేశాలు 49 ఉండగా, వాటిల్లో దాదాపు ప్రతి కీలకమైన రంగంలోనూ.. ఉదాహరణకు విద్యుత్తు, రవాణా, మంచినీరు, పారిశుధ్యం, ఇతర ఉమ్మడి వసతులు, పాఠశాల విద్యాప్రమాణాలు, ఆరోగ్యం.. దాదాపు అన్నింటిలో పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్, నైజీరియాతోపాటు భారతదేశం అట్టడుగు స్థాయిలో ఉంది.

అలాగే 1947లో జపాన్ తరువాత అత్యున్నత అభివృద్ధిని సాధించిన ఆసియా ఖండంలోని దేశాలలో భారత్ ఒకటి. కానీ ఇప్పుడు పాకిస్తాన్, బంగ్లాదేశ్ల సరసన ఆసియా ఖండంలో చిట్టచివరన ఉన్న దేశాలలో భారత్ ఒకటి.

ప్రజాస్వామ్యం చూడడానికి బాగానే నడుస్తున్నా మనదేశంలో ఇంతటి తీవ్రమైన వైఫల్యాల వెనకాల బలవైన కారణాలున్నాయి. ఒక ప్రజాస్వామ్యం సత్ఫలితాలనివ్వడానికి నాలుగు పునాదులు భారత్లో లోపించాయి.

1) జవాబుదారీతనంలేని ప్రభుత్వోద్యోగ వ్యవస్థ:

ప్రభుత్వోద్యోగులు పన్నులు కట్టే ప్రజలకి జవాబుదారీగా ఉండి పౌరులకి సకాలంలో లంచాలు లేకుండా సేవలందించే జవాబుదారీతనం ఉండాలి. కానీ మనదేశంలో నేటికీ 90శాతం మంది సామాన్య ప్రజలు ప్రభుత్వంలో ఉన్న ఓ చిరుద్యోగి కంటే ఆర్థికంగానూ, పలుకుబడిరీత్యానూ అనేకరెట్లు బలహీనుడు. దాంతో ఓటు వేసి పన్నుల్ని కట్టే పౌరురాలు/పౌరుడు ప్రభుత్వ యంత్రాంగం ముందు దేహీ అని అర్థించాల్సి వస్తోంది. రాజకీయ యంత్రాంగం మొత్తం ప్రజలకు-ప్రభుత్వోద్యోగులకు మధ్య మధ్యవర్తిత్వానికి పరిమితమైంది.

2) పౌరసత్వ భావన, పన్నులు కడుతున్నామన్న స్పృహ పెరగకపోవటం:

ప్రజల్లో పౌరసత్వ భావన, తాము పన్నులు కడుతున్నామన్న స్పృహ, ప్రభుత్వం మన పన్నుల డబ్బుతో ఏం చేయాలో స్పష్టమైన అవగాహన, ప్రభుత్వ వ్యవస్థను గూర్చి కాస్తయినా పరిచయం.. ఇవి ప్రజాస్వామ్య మనుగడకు అవసరం. కానీ

మనదేశంలో ఇప్పటికీ ప్రజల దృష్టిలో ఎన్నికైనవాడు రాజు. అధికారంలో కూర్చున్నవాడు ప్రభువు. మన ఓటు ద్వారా వాళ్లకి ఈ అధికారం వస్తుందనుకునే మార్పు తప్ప. ప్రజల దృష్టిలో రాచరికపు పాలనకి, వలస పాలనకి, ప్రజాస్వామ్య పాలనకి మధ్య తేడా లేదు. పౌరులు అర్థించే ప్రజలుగానూ, పదవుల్లో కూర్చున్నవాళ్లు వరాలిచ్చే దాతలుగానూ, ఏదోకరకంగా అడ్డుతాలు సాధించే హీరోలుగానూ చెలామణి అవుతున్నారు. అప్పుడు ప్రజాస్వామ్యం కేవలం ఓటు వేయటానికి, నిరసన తెలపటానికి మాత్రమే పనికొస్తుంది.

3) స్థానిక ప్రభుత్వాలను నిర్వీర్యం చేయటం:

అధికారం, వనరులు వీలున్నంత వరకు జనానికి చేరువగా ఉంటే, స్థానిక ప్రభుత్వాలకు నిజమైన స్వయంప్రతి ఉండి ఉంటే. ప్రజలకు తాము కట్టే పన్నులకు - తమకు జరిగే పనులకు మధ్య సంబంధం అర్థమయ్యే వ్యవస్థ ఏర్పడేది. తాము వేసే ఓటుకి - పాలన వల్ల వచ్చే ఫలితాలకు మధ్య సంబంధం అర్థమవ్వాలంటే, నిజమైన జవాబుదారీతనంతో ప్రజలకు సేవలందాలంటే ఇది అవసరం. కానీ మనదేశంలో అధికారాన్ని కేంద్రీకృతం చేసి స్థానిక ప్రభుత్వాలను నామమాత్రం చేశాం. 1960వ దశకంలో స్థానిక ప్రభుత్వాలకు కొంత పాత్ర కల్పించినా, ఆ తర్వాత వాటిని పూర్తిగా నిర్వీర్యం చేశాం. దాంతో పౌరుడికి తన ఓటుకి-తన జీవితంలో రోజువారీ ఫలితాలకి మధ్య సంబంధం అర్థం కాకుండా పోయింది. సమర్థమైన నాయకత్వం ప్రజల నుంచి పెరిగే అవకాశం లేకుండా పోయింది. ప్రభుత్వ విధానాలు ప్రజల జీవనప్రమాణాలను పెంచటం కోసం కాకుండా.. అయితే పెద్దఎత్తున అవినీతిని కొనసాగించటానికి, లేదా తాత్కాలిక తాయిలాల్ని ఓటర్లను మచ్చిక చేసుకోవటానికి, లేదా కులం, మతం, ప్రాంతం విభేదాలు రెచ్చగొట్టి ప్రజలను ఓటుబ్యాంకులుగా మార్చటానికి మాత్రమే ఉపయోగపడ్డాయి.

4) చట్టబద్ధపాలన/ మహిళలకు భద్రత:

చట్టం నిజంగా అందరికీ సమానంగా వర్తిస్తే, తరతమ భేదాలు లేకుండా అందరి హక్కులనూ సమానంగా కాపాడగలిగితే, ఎన్నికైన వాళ్లు పదవుల్లో ఉన్నవాళ్లు తప్పులు చేస్తే మూల్యం చెల్లించి శిక్ష పడుతుందన్న భయం ఉంటే ఆ ప్రజాస్వామ్యం బలోపేతమై, దాని వల్ల ప్రజలకు మంచి ఫలితాలనిచ్చే అవకాశాలు వచ్చేవి. కానీ మనదేశంలో

చట్టబద్ధ పాలన కేవలం కాగితాలకే పరిమితమై ఉంది. రాజ్యాంగం కల్పించే సమాన హక్కులుగానీ, చట్టం ద్వారా వచ్చే రక్షణగానీ.. పలుకుబడి, డబ్బు, చదువు లేని కోట్లాదిమంది సామాన్యులకు అందటం లేదు. జనాభాలో సగభాగమున్న మహిళలపై దైనందిన జీవితంలో వేధింపులు పెనుసమస్యగా కొనసాగుతున్నాయి. దీంతో అధికారంలో ఉన్నవారు ప్రజలకు జవాబుదారీగా ఉండే అవకాశం లేకుండా పోయింది. ఎన్నికల్లో ఓడిపోతామన్న భయం కొద్దీ ప్రజల్ని మచ్చిక చేసుకోవటం కోసం తాత్కాలిక తాయిలాల్ని అందించటం తప్ప నిజమైన జవాబుదారీతనాన్ని మనం వ్యవస్థలో నెలకొల్పలేకపోయాం.

సురాజ్య యాత్ర ఈ వైఫల్యాలను సవరించటం కోసం, ప్రజాస్వామ్యాన్ని గాడిన పెట్టటం కోసం, ఆలస్యంగానైనా బలమైన పునాదుల్ని నిర్మించటం కోసం చేపట్టిన ఉద్యమం. ఈ ఉద్యమ లక్ష్యాలు నిర్దిష్టమైనవి, సులభంగా అమలు చేయగలిగినవి, ప్రస్తుతం ప్రభుత్వం ఖర్చు పెడుతున్న నిధులతోనే అదనపు వనరుల అవసరం లేకుండానే సాధించగలిగినవి, సమాజంలో అన్ని వర్గాలూ అంగీకరించేవి, మన ప్రజాస్వామ్య పునాదుల్లో ఉన్న బలహీనతల్ని సరిచేయటంతోపాటు సామాన్య ప్రజల జీవితాల్లో వెలుగులు నింపేవి.

లోతైన అవగాహనతో రూపొందించిన ఆచరణసాధ్యమైన 6 లక్ష్యాల కోసం సురాజ్య ఉద్యమాన్ని చేపట్టటమైంది.

- 1) ప్రభుత్వ ఆఫీసుల్లో లంచాలు, వేధింపులు, దేబిరింపులు లేకుండా హక్కుగా ప్రజలకు సేవలు
- 2) పుట్టిన ప్రతి బిడ్డకీ ఆ కుటుంబం ఖర్చు పెట్టకుండా అత్యున్నత ప్రమాణాల పాఠశాల విద్యను అందించి పౌరులందరికీ ఎదిగే అవకాశం ఇవ్వటం
- 3) ప్రతి వ్యక్తికీ అత్యున్నత ప్రమాణాల ఆరోగ్యాన్ని ప్రాథమిక స్థాయి నుంచి ఆధునిక ఆస్పత్రుల దాకా ఆ కుటుంబానికి ఏమాత్రం భారం లేకుండా అందించటం
- 4) కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రానికి 50శాతం మేర వనరులు పంపిణీ అవుతున్న రీతిన స్థానిక ప్రభుత్వాలకి, ముఖ్యంగా చిన్న పట్టణాలకి 50శాతం వనరులు పంపిణీ అయి ఎక్కడికక్కడ ప్రజల అవసరాల్ని తీర్చే ఏర్పాట్లు చేయటం
- 5) పెరుగుతున్న నగరీకరణతో సామాన్య ప్రజల హక్కుల్ని కాపాడటం కోసం, మహిళలకు రోజువారీ జీవితంలో భద్రతను అందించటం కోసం నేరానికి శిక్ష పడి

న్యాయం అందుతుందన్న విశ్వాసం కల్పించటం కోసం స్థానిక న్యాయాలయాలను గ్రామాల్లో, పట్టణాల్లో ఏర్పాటు చేయటం

6) రైతుల ఉత్పత్తికి మంచి ధర పలికే విధానాన్ని చేపట్టి వ్యవసాయాన్ని- చిన్న పట్టణాల్ని అనుసంధానించి స్థానికంగా ఉపాధి కల్పించి గ్రామీణ, వ్యవసాయ రంగాల్లో పెరుగుతున్న సంక్షోభాన్ని నివారించటం

వీరి భాగస్వామ్యంతో నిర్మాణాత్మక పోరాటం లక్ష్యం

యువత, మధ్యతరగతి, మహిళలు, రైతులు, అందరినీ మించి దుష్పరిపాలన మూలంగా నష్టపోతున్న అణగారినవర్గాలను చైతన్యవంతం చేయటం, ప్రధానంగా విద్యార్థులు, యువతను ఉద్యమంలో భాగస్వాముల్ని చేయటం, నిర్దిష్టమైన క్షేత్రస్థాయి కార్యచరణలో ఈ 6 లక్ష్యాల అమలు కోసం నిర్మాణాత్మక పోరాటం చేయటం.. సురాజ్య ఉద్యమ ప్రధాన లక్ష్యం.

కొత్తతరం నాయకత్వాన్ని సమకూర్చటం కోసం శిక్షణ

దీంతోపాటు ఆసక్తి, తపన ఉన్న యువతకి ప్రత్యక్షంగా శిక్షణనిచ్చి ప్రజాస్వామ్య వికాసానికి కొత్తతరం నాయకత్వాన్ని సమకూర్చటం సురాజ్య ఉద్యమ లక్ష్యం. అందులో భాగంగానే ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని వినియోగించుకుంటూ, పెత్తందారీ సంస్కృతికి ఆస్కారం లేకుండా అందిస్తున్న యూత్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్, సిటిజన్స్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్ వెబ్ ప్లాట్ ఫారాలలో పాలుపంచుకోవాలని విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

Join & Participate: www.youthforbetterindia.com,
www.citizensforbetterindia.com

సురాజ్య యాత్ర 6 లక్ష్యాల గురించి...

సురాజ్య యాత్ర ఆరు లక్ష్యాలూ.. ఎన్నికైన ప్రభుత్వాలు మొట్టమొదట చేయాల్సిన ముఖ్యమైన పనులు! మనం సొంతంగా చేసుకోలేని ఈ ఉమ్మడి అవసరాలను చేసి పెట్టటం కోసమే మనం ప్రభుత్వాలను ఎన్నుకుంటున్నాం. పన్నులు కడుతున్నాం. ఈ పనులు చేయకుండా స్వరాజ్యం అంటే, అది దొంగ స్వరాజ్యమే. జనం జీవితాల్లో ఎప్పుడో రావాల్సిన మార్పులివి. ఎవరికీ అభ్యంతరం లేని పనులివి. సులభంగా, పెద్ద ఖర్చు లేకుండానే, జనం జీవితాల్ని గణనీయంగా బాగుచేసే మార్పులివి. కానీ ఇప్పటికీ ఇవి రాలేదు. కిలోమీటరు దూరానికి ఆటోరిక్షా ప్రయాణానికయ్యే ఖర్చు కంటే తక్కువ ఖర్చుతో అంగారక గ్రహానికి ఉపగ్రహం పంపగలిగిన మనం.. ఇక్కడున్న జనం జీవితాల్ని బాగు చేయటానికి పెద్ద ఖర్చు లేని, చిన్న మార్పులను చేయటానికి కూడా ఆసక్తి చూపటం లేదు. మనకి డబ్బు లేదా అంటే.. సరిపోయినంత సొమ్ముల్ని మనం పన్నులుగా కడుతున్నాం. మనం కట్టిన పన్నులు డబ్బులు లేదా మన పేరు మీద తెచ్చిన అప్పుల నుంచి ప్రభుత్వాలు రోజుకు రూ. 11,000 కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు చేస్తున్నాయి. కానీ రాజకీయ వ్యవస్థ ప్రజలకు కావలసిన ఈ ఎజెండాని వదిలేసి.. ప్రజలు ఆలోచించకుండా ఓట్లు వేసే తాత్కాలిక తాయిలాల చుట్టూనే చర్చను తిప్పుతోంది. కాస్త నాగరికత ఉన్న ఏదేశంలోనూ ఈ పనుల కోసం ఉద్యమాలు అక్కర్లేదు. కానీ మనదేశంలో మనం కాస్త అవగాహన తెచ్చుకుని అడగటం మొదలుపెడితేనే, ఈ పనులు జరుగుతాయి. మన జీవితాలు నిజంగా మెరుగవుతాయి. అప్పుడే సురాజ్యం! చర్చను ఈ దిశగా మార్చటం

కోసం, వెంటనే అమలు చేయగల పరిష్కారాలను ప్రజలు, రాజకీయ వ్యవస్థ ముందుంచి, వారి భాగస్వామ్యంతో 6 లక్షలను సాధించటం కోసమే 'జనం కోసం జేపీ' సురాజ్య యాత్రను పార్టీలకతీతంగా లోక్సత్తా వ్యవస్థాపకుడు డాక్టర్ జయప్రకాష్ నారాయణ్ సెప్టెంబర్ 15న విశాఖవట్నుంచి ప్రారంభించారు. టెక్నాలజీని వినియోగించుకుంటూ జరిగే ఈతరం వినూత్న ఉద్యమం ఇది. 'యూత్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్', 'సిటిజన్స్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్' వెబ్ ప్లాట్ ఫారంలలో నమోదు చేసుకుని యువత, ఇతర ప్రజలు ఇందులో తేలిగ్గా భాగస్వాములై, జేపీతో నిత్యం కాంటాక్ట్లో ఉంటూ స్థానికంగా తమ సమస్యలపై చిన్న చిన్న కార్యక్రమాలతో పరిష్కారం సాధించుకోవచ్చు. తమ కెరీర్లను చూసుకుంటూనే, పాలనను, సమాజాన్ని సరిదిద్దుకోవచ్చు.

ప్రతి జిల్లాలో కొన్నిరోజుల చొప్పున తొలుత ఆంధ్రప్రదేశ్ లో, తర్వాత తెలంగాణలో, దేశంలో మీలున్నచోట్ల జనం కోసం జేపీ సురాజ్య యాత్రను నిర్వహించాలన్నది ప్రయత్నం. కృష్ణా జిల్లా కార్యక్రమాలతో ఏపీలో సురాజ్య యాత్ర పూర్తయింది. సురాజ్య యాత్ర 6 లక్షల గురించి కొంచెం వివరంగా..

1) ఉపాధినిచ్చే, వికసించేసే, వివక్షను తొలగించే నాణ్యమైన చదువును అందించటం : మన పన్నుల డబ్బుతో ప్రభుత్వ పాఠశాలలు నడుస్తున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఒక్కో విద్యార్థి మీద ప్రభుత్వం రూ. 60,000 దాకా ఖర్చు పెడుతోంది. అయినా అక్కడ చదువులు సక్రమంగా లేకపోవడంతో తల్లిదండ్రులు వేలు ఖర్చు పెట్టి ప్రైవేటు స్కూళ్లకు పిల్లల్ని పంపుతున్నారు.

9, 10 తరగతుల్లో వివిధ దేశాల్లో చదువులు ఎలా ఉన్నాయో పరీక్షించటానికి 74 దేశాల మధ్య చేసిన 'పీసా' సర్వేలో మనదేశం 73వ స్థానంలో ఉంది. ఆ సర్వేతోనైనా కళ్లు తెరవాల్సింది పోయి.. ఇక మీదట ఆ సర్వేలో పాల్గొనబోమని మనదేశం పలాయనం చిత్తగించింది. దీంతో ఇతర దేశాలతో పోలిస్తే మన చదువులు ఎలా ఉన్నాయో కచ్చితమైన సమాచారం కూడా అందుబాటులో లేని దుస్థితి. కానీ అంతర్గతంగా కొన్ని సర్వేలు కొంత ప్రామాణిక సమాచారాన్ని వెల్లడిస్తున్నాయి. 'పీసా' సర్వేలాగా గణితం, విశ్లేషణ, తర్కం, సృజనాత్మకత, పరిష్కారశక్తి వంటి లోతైన కాన్సెప్టుల ప్రమాణాలను మన అంతర్గత సర్వేల్లో తీసుకోలేదు. కేవలం కూడికలు, తీసివేతలు, భాగాహారం వంటి ప్రక్రియలను చేసి చూపమని మాత్రమే అడిగారు. కానీ ఆ సర్వేల్లో కూడా.. 8వ తరగతి చదువుతున్న

విద్యార్థుల్లో చదవటం రానివారు, చిన్న తీసివేతలు తెలియనివారు 25శాతానికిపైగా ఉన్నారుని, సాధారణ భాగాహారం చేయలేనివారు 50శాతం దాకా ఉన్నారుని తేలింది. ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో కూడా పరిస్థితులు ఇందుకు మినహాయింపుగా లేవు.

ఇటీవల ఏపీకి వచ్చిన మైక్రోసాఫ్ట్ వ్యవస్థాపకుడు కూడా ఇవే విషయాల్ని ఉటంకిస్తూ హెచ్చరించారు. విద్య, ఆరోగ్యాన్ని భారత్ ఎందుకు నిర్లక్ష్యం చేస్తున్నారో అర్థం కావటం లేదన్నారు. అభివృద్ధి చెందే ఈ దేశమూ చేయకూడని పని ఇది అన్నారు. నిజానికి మనదేశంలో, ముఖ్యంగా తెలుగు రాష్ట్రాల్లో విద్యకు ఎంతో డిమాండ్ ఉంది. కానీ విద్య పట్ల గౌరవం, ఆదరణ ఉంది గానీ విద్య విలువేంటో మనలో చాలామందికి అర్థం కాకపోవటాన్ని అడ్డంపెట్టుకుని మార్కులు, ర్యాంకులు వంటి అంశాలకే పరిమితం చేసి, మొక్కబడిగా నిధుల్ని విడుదల చేసి ప్రభుత్వం తప్పించుకుంటోంది.

ఒక పక్క ప్రభుత్వానికి పన్నులు, మరోపక్క ప్రైవేటు ఫీజు బాదుడు.. ఇలా డబుల్ ఖర్చు అవుతున్నా చదువు రాకపోవడం!

దీన్ని మార్చి, అందరికీ ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా పనికొచ్చే మంచి చదువును అందించటం సురాజ్య యాత్ర లక్ష్యం. ఇది ఇప్పుడు చేస్తున్న ఖర్చు కంటే తక్కువ డబ్బుతోనే పూర్తిగా సాధ్యం. ఈ చదువు లేకుండా ఆదాయాన్ని పెంచే ఉపాధి ఎలా లభిస్తుంది? కులవివక్ష ఎలా పోతుంది?

2) జేబులో నుంచి రూపాయి ఖర్చు లేకుండా అందరికీ ఆరోగ్యం : సరైన వైద్యం అందక పనిచేసే శక్తిని కోల్పోయి, వైద్య ఖర్చుల కోసం చేసిన అప్పుల వల్లే పేదరికంలోకి జారిపోతున్నవారు మనలో అనేకమంది ఉన్నారు. సంవత్సర ఆరంభంలో మెరుగైన ఆదాయం ఉండి, ఆ తర్వాత చికిత్సలను తట్టుకోలేక పేదలుగా మారిపోతున్నవారి సంఖ్య మనదేశంలోనే ఏటా 6కోట్ల దాకా ఉంది. ఇది దాదాపు బ్రిటన్ జనాభాతో సమానం.

ఆరోగ్యరంగాన్ని నాశనం చేస్తే చాలు.. వేరే ఏమీ చేయనక్కర్లేకుండానే పేదరికాన్ని కొనసాగించవచ్చని మనదేశం, తెలుగు రాష్ట్రాలు నిరూపిస్తున్నాయి. తాజాగా విడుదలైన జాతీయ ఆరోగ్య వ్యయ సర్వే కూడా ఇదే చెప్పింది.

ప్రాథమిక వైద్యం అధ్వాన్నమవటంతో ప్రభుత్వ పెద్దాస్పత్రుల మీద కూడా భారం పెరిగి వైద్యంలో నాణ్యత కొరవడుతోంది. బెడ్లను మించి రోగులు రోజూ వచ్చి చేరుతున్నారు. ప్రపంచంలో మరేదేశంలోనూ ఆరోగ్య రంగానికి ఇంత తక్కువ

కేటాయింపులు లేవు. బ్రిటన్ 9శాతం, అమెరికాలాంటి దేశమైతే జీడీపీలో దాదాపు 17శాతం దాకా ఆరోగ్యరంగం మీద వెచ్చిస్తున్నాయి. మనం అంత చేయనక్కర్లేదు, కనీసం 2శాతం కేటాయిస్తే చాలు. అందరికీ మంచి ఆరోగ్యాన్ని గ్యారంటీగా అందించవచ్చు. వైద్యనిపుణులు, తక్కువ ఖర్చుతో మందులు తయారుచేయగల కంపెనీలు వంటి గొప్ప సదవకాశాలు మనకున్నాయి. కానీ మనదేశం 1.1శాతం మాత్రమే కేటాయిస్తూ ఉన్న అవకాశాలను కాలరాస్తోంది. ఆ అరకొర బడ్జెట్లోనే టీకాలు, వైద్యవిద్య అన్నీ ఉంటాయి.

ఆరోగ్య రంగానికి మనదేశంలో భారీ డిమాండ్ ఉంది. ప్రైవేటు రంగంలోని ఔత్సాహికులు కొత్త ప్రతిపాదనలతో వస్తున్నారు. దేశంలో నెలకు 11లక్షలమంది కొత్తగా ఉద్యోగాల కోసం మనదేశంలో రోడ్ల మీదకు వస్తున్నారు. ఒక్క ఆరోగ్య రంగాన్ని బాగుచేస్తే మనదేశంలో 2-3 కోట్ల ఉద్యోగాలను సృష్టించే అవకాశముంది. బ్రిటన్లో దాదాపు ఐదారుశాతం మందికి వైద్య ఆరోగ్య రంగమే ఉపాధిని కల్పిస్తోంది. మనదేశంలో ఆ సంఖ్యల 1శాతంలోపే. అయినా కూడా ప్రభుత్వంలో ఆలోచన కనిపించటం లేదు.

ప్రైవేటు రంగంలో అతి తక్కువ జీతాలిచ్చే పనికిమాలిన ఉద్యోగాలకు ప్రభుత్వం అనేకరెట్లు జీతాలిచ్చి ప్రజాధనాన్ని దుర్వినియోగం చేస్తోంది. అదే ప్రాణాలను కాపాడే ఆరోగ్యరంగంలో వైద్యులకు నెలకు రూ. 40,000-50,000 జీతాలు మాత్రమే ఇస్తోంది. ప్రైవేటు, కార్పొరేట్ రంగంలో నిపుణులైన వైద్యునికి రూ. 4లక్షల దాకా నెలవారీ ఆదాయం వస్తుందన్నారు. ఎంబీబీఎస్ చదవటానికి, ఆపైన పీజీ చేయటానికి తెలుగు రాష్ట్రాల్లో ఉన్నంత కష్టం మరెక్కడా ఉండదు. అలాగే వైద్యవృత్తికి ఎంతో డిమాండ్ ఉంది. అయినా మనదేశంలో ఎంబీబీఎస్ చేసి కూడా సరైన ఉపాధి అవకాశాలు లేకుండా ఖాళీగా ఉన్న వారు 3లక్షలమంది దాకా ఉన్నారు. ఇలా ఏమాత్రం అర్థంలేని విధానాలను ఆరోగ్యరంగంలో పాలకులు కొనసాగిస్తున్నారు. దేశంలో నివారించదగ్గ జబ్బులతో ఐదేళ్లలోపు పిల్లలు ఏటా 12లక్షలమందిదాకా మరణిస్తున్నారు. గర్భస్థ దశలో ఉన్నప్పుడు పిల్లలకు గుండె జబ్బులు, ఇతర అంగవైకల్యాలు రాకుండా ర్యుబెల్లా టీకాను ఇవ్వాలని లోక్సత్తా 18 ఏళ్లుగా పోరాడుతుంటే, ఎట్టకేలకు ఈ ఏడాది సార్వజనీన టీకా కార్యక్రమంలో చేర్చారు. ఈ ఆలస్యం వల్లే 40-50లక్షలమంది నివారించదగ్గ వైకల్యాలతో ఈ దేశంలో పుట్టారు. ర్యుబెల్లా వల్ల మనదేశంలో ఏడాదికి ఎంతమంది నష్టపోతున్నారో మనలో చాలామందికి తెలియదుగానీ.. ఎక్కడో ఓ విదేశంలో ఒకట్రెండు

డజన్ల మందికి వచ్చిన జికా వైరస్ గురించైతే మనం చాలా సంచలనంగా చర్చించుకున్నాం.

ఆరోగ్యశ్రీ, ఎస్టీఆర్ ఆరోగ్య సేవ వంటి వధకాలు ప్రజల ఆరోగ్యాన్ని బాగుచేయటంకన్నా.. ప్రైవేటు, కార్పొరేట్ ఆసుపత్రులను బాగుచేయటానికి ఎక్కువ ఉపయోగపడుతున్నాయి. ఒక్కో ప్రభుత్వాస్పత్రిలో అయ్యే ఖర్చు కన్నా పది రెట్లు ప్రయివేటు, కార్పొరేట్ ఆసుపత్రుల్లో వైద్యానికి ఖర్చవుతోంది. దీంతోపాటు ప్రాథమిక వైద్యం కుదేలవటంతో జబ్బు ముదిరాక చివరి దశలో వైద్యసేవలను అందించటంతో రోగులకీ పెద్ద ఫలితం ఉండటం లేదు. సరైన వైద్యసేవలు అందించకపోతే మనదేశంలో వైద్యుల మీద దాడులు చేస్తున్నారు. అదే అందరికీ ఆరోగ్యం విధానమున్న ట్రిటన్ లో వైద్యులు మెరుగైన ఆదాయం కోసం సమ్మె చేస్తే 97శాతం మంది ప్రజలు వారికి మద్దతుగా నిలిచారు.

లోక్ సత్తా ప్రతిపాదించిన అందరికీ ఆరోగ్య విధానంలో ఎంబీబీఎస్ వైద్యులు ఫ్యామిలీ డాక్టర్లుగా అందుబాటులో ఉంటారు. ప్రజలు తమకు సచ్చిన డాక్టర్ ని ఎంపికచేసుకుంటారు. ఎంతమంది ప్రజలు ఎంపిక చేసుకుంటే అంత వార్షిక ఫీజును ప్రభుత్వం ఆ వైద్యునికి చెల్లిస్తుంది. ఆ ఫ్యామిలీ డాక్టర్ రిఫర్ చేస్తేనే, పైస్థాయి చికిత్సకు రోగి రావాల్సివుంటుంది. దీనివల్ల పటిష్టమైన ప్రాథమిక వైద్యం, సక్రమ వైద్య రికార్డుల వ్యవస్థ ఏర్పడుతుంది. దాదాపు 70శాతం రోగాలకు తొలిదశలోనే మంచి చికిత్స అందుతుంది. ఈ రకంగా క్లినిక్ నిర్వహణ ఖర్చులు పోగా, మెరుగైన డాక్టర్ కి నెలకు రూ. 1లక్షకు తక్కువ రాదు. సామర్థ్యాన్ని బట్టి ఆదాయం ఇంకా భారీగా పెరుగుతుంది. అందుకే ప్రజల మీద భారం లేకుండా వైద్యాన్ని అందించే విధానం ప్రజలు, వైద్యులు, దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థ మొత్తానికీ విన్-విన్ అవుతుంది. ఈ విజయాన్ని దేశ ప్రజలకు అందించటం సురాజ్య కీలక లక్ష్యాల్లో ఒకటి.

3) జనం ఉండే చోటకే అధికారాలు, నిధులు : జనం ఢిల్లీలో ఉండరు, రాష్ట్రాల్లో ఉంటారు అని గదమాయించి, కేంద్రం మిథ్య అని వాదించి మరీ ఫెడరల్ వ్యవస్థను బలోపేతం చేసుకున్నాం. ఎస్టీరామారావు, బిజూపట్నాయక్, కరుణానిధి, ఫరూక్ అబ్దుల్లా లాంటివారంతా రాష్ట్రాలకు నిధులు, అధికారాలను పెంచటంలో కీలకపాత్ర పోషించారు. ఇప్పుడు కేంద్రం నుంచి వారు ఆశించినదానికంటే ఎక్కువగా రాష్ట్రాలకు బడ్జెట్ లో నూటికి 51 రూపాయలు వస్తున్నాయి. పన్నుల డబ్బులోనైతే ప్రతి మూడు రూపాయలకు..

రెండు రూపాయలు రాష్ట్రానికి వస్తున్నాయి. మరి తాను కేంద్రం నుంచి డిమాండ్ చేసి తెచ్చుకున్న నిధుల్లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం దిగువన స్థానిక ప్రభుత్వాలకు ఉన్న పంచాయతీలు, మునిసిపాలిటీలకు ఎంత ఇస్తోంది? నూటికి రూ. 5లు కూడా ఇవ్వడం లేదు.

జనం ఉండేది రాష్ట్రాల్లోనా, గ్రామాలు, పట్టణాల్లోనా?.. ఇదే ప్రశ్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి వర్తించదా?

అలాగే కేవలం రాష్ట్రం చేసే వ్యయాన్నే తీసుకుంటే.. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఏటా ప్రతి పౌరుని పేరు మీదా రూ. 30,000 ఖర్చు చేస్తోంది. ఇందులో స్థానిక ప్రభుత్వాలకు ఇస్తున్నది కేవలం రూ. 32. అంటే.. అక్షరాలా వెయ్యికి ఒక్క రూపాయి. కేంద్రం నుంచి పంచాయతీలకు నేరుగా నిధులు వచ్చేలా 14వ ఆర్థికసంఘాన్ని లోక్ సత్తా ఒప్పించింది. గణనీయంగా ఫలితాల్ని సాధించింది. కానీ ఈ నిధుల్ని కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు పక్కదోవ పట్టిస్తున్నాయి. జన్మభూమి కమిటీల వంటి వాటి ద్వారా పంచాయతీలను నిర్వీర్యం చేస్తున్నాయి. స్థానిక ప్రభుత్వాలపై జన్మభూమి కమిటీలను వేసినట్టు, కేంద్రం రాష్ట్రాలపై స్వచ్ఛభారత్ కమిటీలంటూ వేస్తే రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఊరుకుంటాయా?

కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రాలకు వచ్చే నిధుల్లో 50శాతం దాకా ప్రజలు ఉండే చోట స్థానిక ప్రభుత్వాలకు వెళ్లే డ్రైనేజీలు, మంచినీరు దగ్గర్నుంచి చాలా సమస్యలు వేగంగా, తేలిగ్గా పరిష్కారమైపోతాయి. ప్రతి చిన్న పనికి ముఖ్యమంత్రి, మంత్రులు, ఎమ్మెల్యేల చుట్టూ తిరగాల్సిన దుస్థితి ఉండదు. చైనాలాంటి నియంతృత్వ దేశంలో కూడా ఈ మాత్రం పాలనా ఇంగితం ఉంటుంది. అక్కడ స్థానిక పనులు స్థానికంగానే జరిగిపోతాయి. మన ముఖ్యమంత్రులు, ప్రధానమంత్రి విదేశాల్లో ఏ నగరానికి వెళ్లినా.. అక్కడి విషయాల్ని ఒప్పందాల్ని మేయర్ తో చర్చిస్తారు తప్ప దేశాధ్యక్షులతో కాదు. చెప్పాలంటే.. ఏపీలోని శ్రీకాకుళం, రాయదుర్గం, నెల్లూరు, మార్కాపురం లాంటి పట్టణాలు చైనాలో ఉంటే ఇంకా ఎక్కువ అభివృద్ధి చెందేవి. స్థానికంగా ప్రజలుండే చోటకే సగం నిధులందేలా చూడటం ఇప్పుడు మనందరి లక్ష్యం కావాలి.

4) వ్యవసాయంలో ఆదాయాన్ని పెంచటం : ఉద్యోగాల మీద ఆధారపడకుండా ఉన్నవారిలో ఎక్కువమంది వ్యవసాయంలో ఉన్నారు. ఆదాయాన్ని పెంచే ఉపాధి ఎంత ముఖ్యమో, వ్యవసాయంలో ఆదాయం పెంచటం కూడా అంతే ముఖ్యం. పైగా ఆహారభద్రతకు కూడా అది అవసరం. రైతులు ఆత్మహత్య చేసుకున్నారే రూ. 2లక్షలు ఎక్స్ గ్రేషియా ప్రకటించేకంటే.. వాళ్లు బతికిఉన్నప్పుడు ఆదాయాన్ని పెంచే విధానాలను

అవలంబిస్తే ఈ దేశానికి ఆహారధాన్యాల్ని ఇబ్బడిముబ్బడిగా పండించగలుగుతారు.

సకీలీ విత్తనాలు, ఎరువులు, కూలీల కొరత, కల్తీ పురుగుమందులు, కరువులు, వరదలు.. ఈ గండాలన్నీ దాటుకుని రైతు పంట పండించినా.. గిట్టుబాటు ధరలేక కుంగిపోతున్నాడు. ఇందుకు పాలకుల పాపమే తప్ప ప్రకృతి శాపం కారణం కాదు. గత మూడేళ్లలోనే ప్రభుత్వం ఎగుమతుల్ని దెబ్బతీసే విధానాలను, పప్పుధాన్యాలు, వంటనూనెల దిగుమతుల్ని ప్రోత్సహించే విధానాలను అనుసరించటం వల్ల మనదేశంలో రైతులకు ఏడాదికి రూ. 1,40,000 మేర డిమాండ్ పడిపోయింది. అంటే కనీసం రూ. 4లక్షల కోట్ల నష్టం. రుణమాఫీలు, ఉచిత తాయిలాలు, రైతే రాజు, గ్రామాల్లో దేశానికి పట్టుగామ్మలు వంటి నినాదాలు నేతలు ఓట్లు కొల్లగొట్టడానికి తప్ప రైతును ఆదుకోవటానికి ఉపయోగపడటం లేదు. చాలా వ్యవసాయోత్పత్తుల్లో మార్కెట్లో వినియోగదారుడు కొనే సామ్మూల్ కేవలం 30శాతం మాత్రమే రైతుకు దక్కుతోంది. 2010-11లో దేశంలో వ్యవసాయ ఆంక్షలకు, దేశం నుంచి ఆహారధాన్యాల ఎగుమతులపై నిషేధానికి వ్యతిరేకంగా రైతు సంఘాలతో కలిసి లోక్ సత్తా చేసిన పోరాటం వల్ల భారతదేశం బియ్యం ఎగుమతుల్లో నెంబర్ వన్ గా మారింది, ఇప్పటికీ గణనీయంగా ఎగుమతుల్ని చేస్తూ దేశానికి విదేశీ మారకద్రవ్యాన్ని ఆర్జిస్తోంది, తెలంగాణ, రాయలసీమ, కోస్తాల్లో ఒక్క బీపీటీ వైరల్ రైతులకు ఒక్క సీజన్ లోనే రూ. 3,600కోట్ల లాభం చేకూరింది. అలా రైతుకు ఆదాయం, వినియోగదారుడికి లాభం కలిగించేలా నూతన వ్యవసాయ విధానాలు కావాలిప్పుడు. దీనివల్ల కౌలురైతులకు కూడా ఎంతో మేలు జరుగుతుంది. దాంతోపాటు అందరికీ మంచి విద్య, ఆరోగ్యం జేబులో నుంచి ఖర్చు లేకుండా అందించే ఏర్పాటు ఉంటే రైతు కుటుంబాలు తెరిపిన పడగలుగుతాయి.

5) లంచాలు, దేబిరింపులు అవసరం లేకుండా ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో పనులు జరిగేందుకు 'పౌర సేవల' చట్టం : ప్రభుత్వాల బడ్జెట్ లో దాదాపు మూడో వంతు ఉద్యోగుల జీతాలకే పోతాయి. ప్రజల ఆదాయంతో సంబంధం లేకుండానే ఉద్యోగుల జీతాలు పెరుగుతాయి. భారతదేశంలో సగటు పౌరునికంటే దాదాపు 30-40 రెట్లు ఎక్కువగా ప్రభుత్వోద్యోగుల సంపాదన ఉంటుందని ఓ అంచనా. ప్రపంచంలో మరేదేశంలోనూ ఇంత తేడా కనిపించదు. ఒక సాధారణ ప్రభుత్వోద్యోగి.. ఈ దేశంలోని 90శాతం మంది ప్రజల కన్నా అత్యంత శక్తిమంతుడనేది మనందరికీ రోజూ కనిపించే వాస్తవం. అయినా ప్రభుత్వోద్యోగుల ఆదాయం పెరగటానికి మనం అభ్యంతరం

పెట్టటంలా. కానీ ఆ జీతభత్యాలకు పన్నుల రూపంలో డబ్బు చెల్లిస్తున్న ప్రజలకు మాత్రం సరైన సేవలు ఎందుకు అందటం లేదు అని మాత్రమే ప్రశ్నిస్తున్నాం. ప్రజలకు హక్కుగా అందాల్సిన సేవలకు గ్యారంటీ ఇవ్వమని అడుగుతున్నాం. గవర్నమెంట్ ఆఫీసుకు వెళ్లి లంచమో, సిఫారసో, వేధింపులో, దేబిరింపులో లేకుండా పనులు చేయించుకోగలిగివారు, సందర్భాలు చాలా తక్కువ. ప్రజాస్వామ్యంలో పన్నులు కడుతూ ప్రభువులైన ప్రజలు.. ఓ సేవకు ఫీజు కూడా కడుతూ చివరికి చేయిజాచి అర్థించేవారుగా మిగిలిపోతున్నారు. సేవకులైన పాలకులు, ప్రభుత్వోద్యోగుల ముందు చేతులు కట్టుకుని హక్కుగా చేయాల్సిన పనిచేసి పెట్టమని ప్రాధేయపడుతున్నారు. దీన్ని మార్చి ప్రజలు ధీమాగా, లంచాలివ్వకుండా ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో సర్టిఫికెట్లు, కుశాయి కనెక్షన్ వంటి పనులు చేయించుకునేందుకు 'పౌర సేవల' చట్టం వంటి ఏర్పాట్లు చేయాలి. ఈ చట్టం దిశగా 1997లో పౌర సేవల పత్రాలు (సిటిజన్ ఛార్టర్)తో 'స్వరాజ్యం' పుస్తకాన్ని లోక్ సత్తా వెలువరించింది. ఆ తర్వాత గత యూపీయే ప్రభుత్వ హయాంలో లోక్ సత్తాయే పార్లమెంటరీ కమిటీ అభ్యర్థన మేరకు రూపొందించి కేంద్రప్రభుత్వానికి ఇచ్చింది. ఇది ప్రస్తుతం పార్లమెంటు ముందు ఉంది. అలాగే ఇటీవల తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి కూడా ఈ బిల్లును పంపింది. దీని వల్ల ప్రతి ప్రభుత్వ కార్యాలయం ముందు అక్కడ చేసే పనుల జాబితాతో సిటిజన్ ఛార్టర్ బోర్డును ఏర్పాటు చేస్తారు. అందులో ప్రతి పనికీ గడువు, ఆ గడువులోగా పూర్తిచేయలేకపోతే రోజుకు కనీసం రూ. 250-300 జరిమానా దరఖాస్తు చేసుకున్న పౌరునికి చెల్లించటం వంటి ఏర్పాట్లు ఉంటాయి. ఈ చట్టాన్ని వేగంగా తీసుకొచ్చే ప్రయత్నం చేయకుండా.. హక్కుగా అందాల్సిన ధృవపత్రం వంటి సేవలకు గతిలేక లంచం ఇచ్చే పౌరునికి మూడు నుంచి ఏడేళ్ల జైలుశిక్ష అవినీతికి పాల్పడ్డ ప్రభుత్వోద్యోగిని విచారించటానికి కూడా ప్రభుత్వ అనుమతి తీసుకురావాలనే సవరణల్ని తీసుకురావటానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రయత్నిస్తోంది. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఇటీవల పౌర సేవల చట్టాన్ని ప్రతిపాదించినా.. అది కేవలం పారిశ్రామికవేత్తలకే పరిమితమయ్యేలా ఉంది. హక్కుగా పౌర సేవల చట్టాన్ని సామాన్య ప్రజలకు అందించే సేవలకు కూడా వర్తింపజేయాలి. ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో లంచాల్లేకుండా సేవలందితే.. రైతులు, కౌలురైతులకు కూడా ఎంతో మేలు జరుగుతుంది.

6) చట్టం, న్యాయం అందరికీ సమానంగా అందటం : బాలికలు, మహిళలు బైటికెళ్లే వేధింపులు. సురక్షితంగా తిరిగి రావటంపై ఆందోళన. నేరాలు చేసిన వారికి

శిక్ష పడుతుందని, బాధితులకు న్యాయం జరుగుతుందని నమ్మకం లేదు. తెలుగు రాష్ట్రాల్లో, దేశవ్యాప్తంగా కూడా కుళ్లబొడిచి బలవంతంగా ఒప్పించకపోతే.. రుజువై శిక్షలు పడే నేరాలు కేవలం 6 నుంచి 10శాతం మాత్రమే. పోలీసు దెబ్బలు తాళలేక చాలామంది అమాయకులు నేరాలు చేసినట్టు ఒప్పుకుంటూ శిక్షలు అనుభవిస్తున్నారు. ఇలా ఏదో వ్యవస్థ నడస్తున్నట్టు కనిపిస్తున్నా.. సమాజంలో నేరాలు ఆగటం లేదు. మనకు శాంతిభద్రతలు బాగానే ఉన్నట్టు కనిపించటానికి కారణం.. చట్టబద్ధపాలన ఉండకాదు. మన సమాజంలో, కుటుంబ వ్యవస్థలో ఉన్న బలమైన సంప్రదాయాలు, సంస్కృతి కారణంగా శాంతిభద్రతలు అదుపులో ఉంటున్నాయి. ఎవరో చూస్తారు, ఇంట్లో చెబుతారు, పెద్దవాళ్లు చూస్తే బాగుండదు వంటివి మన ప్రవర్తనను ఇంకా అదుపు చేస్తున్నాయి. కానీ ఈ రక్షణ ఎల్లకాలం ఇలాగే ఉండే అవకాశం లేదు. పట్టణీకరణ వేగంగా జరుగుతున్న తరుణంలో.. కుటుంబ వ్యవస్థ బలహీనపడే అవకాశముంది. దీన్ని పరిపుష్టం చేసేలా స్థానిక కోర్టుల ఏర్పాట్లు వంటి చర్యలతో చట్టబద్ధపాలన లేకపోతే మున్ముందు మహిళల రక్షణకాదు.. మనందరి భద్రతా సవాళ్లను ఎదుర్కోవలసి ఉంటుంది. దీంతోపాటు.. అధికారం, డబ్బు ఉన్నవారికే కాకుండా అందరికీ న్యాయం సమానంగా అందుతుందన్న భరోసాను కల్పించే సంస్కరణలు రాకపోతే.. మున్ముందు దేశ సమగ్రతను కాపాడుకోవటం కూడా కష్టమే.

పూర్తిగా ఆచరణసాధ్యమైన, ఖర్చులేని ఈ ఆరు పనులూ జరిగితేనే సురాజ్యానికి పునాది ఏర్పడినట్టు.

ఎన్నికల్లో ఎవరికి ఓటు వేయాలన్నది అప్పుడు ఎవరికి వారు నిర్ణయించుకోవచ్చు. కానీ ఏ పార్టీనైనా, అభ్యర్థినైనా ఎన్నికల్లో ఎందుకు గెలిపిస్తున్నామో మాత్రం మనలో ప్రతి ఒక్కరూ ఆలోచించాలి. ఎన్నికల మధ్య ప్రభుత్వాలు చేయాల్సిన, మనందరం పార్టీలకతీతంగా సంఘటితంగా అడగాల్సిన ప్రధానమైన పనులే ఈ సురాజ్య యాత్ర ఆరు లక్ష్యాలు.

Join & Participate: www.youthforbetterindia.com
www.citizensforbetterindia.com

ఆకాంక్షలు - నిస్సహాయతల ప్రజాసీకం..

సురాజ్య యాత్ర దృశ్యం!

- ఎ.అన్నపూర్ణ

లోక్ సత్తా వ్యవస్థాపకుడు డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్ సెప్టెంబర్ లో ప్రారంభించిన 'జనం కోసం జేపీ' సురాజ్య యాత్ర ఆంధ్రప్రదేశ్ లో పూర్తయింది. కృష్ణా జిల్లాలో యాత్ర ముగిశాక.. సురాజ్య యాత్రలో బైటపడ్డ మౌలిక సమస్యలను గణాంకాలు, సాక్ష్యాలు, హేతుబద్ధ పరిష్కారాలతో సహా ముఖ్యమంత్రిని కలిసి వివరించి నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో చర్యలు తీసుకోవాలని జేపీ బృందం కోరుతోంది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏ రీతిగా స్పందిస్తుందీ, బదిలీ శంఖారావమైతే ఏం చేయాలో అనేది తెలంగాణలో కూడా సురాజ్య యాత్ర పూర్తయ్యాక ఆలోచించే అంశం. ఈలోగా సురాజ్య యాత్రకు సంబంధించి కొన్ని అంశాలను రాష్ట్ర ప్రజలతో పంచుకునే ప్రయత్నమే ఈ వ్యాసం.

ఒక రాజకీయ పార్టీగా లోక్ సత్తాకు పెద్ద నగరాల్లో 10శాతం ఓట్లు, పట్టణాల్లో 4శాతం, గ్రామాల్లో 1శాతం ఓట్లు నికరంగా ఉన్నాయి. సర్వశక్తులతో పోరాడితే వచ్చే ఓట్లు ఇవి. కానీ మార్పును సాధించేలా ప్రాచుర్య రాజకీయ పార్టీలను కదిలించటానికి ఈ ఓట్లు చాలవు. అందుకే ఎన్నికలకు విరామం ప్రకటించి పార్టీలకతీతంగా ప్రజోపకర ఎజెండా, ఉద్యమ కార్యచరణ మీద దృష్టి సారించింది. రాష్ట్ర విభజన సమయంలో హైదరాబాద్ అండ లేకుండా ఉండే మిగిలిన ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆర్థిక భవిష్యత్తు పరిరక్షణకు వెనకబడిన రాయలసీమ, ఉత్తరాంధ్రలకు ప్రత్యేక తరగతి హోదాను ప్రతిపాదించిన

లోక్ సత్తా.. ఆ తర్వాత కూడా వాటి సాధనకు తన వంతు కృషి చేసింది. విద్య, ఆరోగ్యం, పౌరసేవల చట్టం, స్థానిక ప్రభుత్వాలకు తలసరి కేటాయింపు, ఎన్ జేపీసీ, ఎన్నికల సంస్కరణలు సహా పలు అంశాల్లో రాష్ట్ర కేంద్ర ప్రభుత్వాలకు లిఖితపూర్వకంగా తన సహాయ సహకారాలను, సూచనల్ని అందించింది. అయితే ఈ కృషి సమాజంలో విస్తృత భాగమవుతూ నిరంతర కార్యచరణతో ఉంటేనే, దేశ భవిష్యత్తుకు, యువత భవిష్యత్తుకు భరోసా లభిస్తుంది. అందుకే ఎంతో ఆలోచించి, సన్నద్ధ కృషి చేసి ఆధునిక సాంకేతికత సాయంతో వినూత్న కార్యచరణను లోక్ సత్తా రూపొందించింది. యువత, ఇతర వయసుల ప్రజలు తమ రోజువారీ చదువుల్ని, కెరీర్లను, ఉద్యోగ, వ్యాపారాలను చూసుకుంటూనే సమాజహిత కార్యక్రమాల్లో భాగస్వాములయ్యేలా, చిన్న కార్యక్రమాలతో పెద్ద మార్పును సాధించుకునేలా 'యుత్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్', 'సిటిజన్స్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్' అనే వెబ్ ప్లాట్ ఫారాలను అందుబాటులోకి తెచ్చింది. వెబినార్ (వెబ్ సమావేశాలు) ద్వారా కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తోంది. నిర్దిష్ట లక్ష్యాలు, పద్ధతులు ఉన్న ఈ ఏర్పాట్లతో సురాజ్య యాత్రను ప్రారంభించింది.

సురాజ్య యాత్రలో జెండాల్ని పక్కనపెట్టి పార్టీ, సంస్థ తేడా లేకుండా అందరూ కలిసిరండి అని జేపీ ఆహ్వానించారు. వచ్చినవారితో కలిసి విద్యార్థులు, యువత, అణగారిన వర్గాలు, పేద, మధ్యతరగతివారు, మహిళలు, రైతులను కలుసుకుంటూ ముందుకు సాగిపోతుంటానని చెప్పారు. పలువురు క్రమంగా కలిసొచ్చారు. జేపీ సేవల్ని ప్రభుత్వాలు సరిగా వినియోగించుకోవటం లేదన్న బాధ ఉన్న అనేకమంది పౌరులు స్వచ్ఛందంగా జేపీని అక్కనచేర్చుకునేందుకు పోటీపడ్డారు. ఉన్న వనరుల్లోనే కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తూ విద్యాసంస్థల్ని, ఆస్పత్రుల్ని సందర్శిస్తూ జేపీ సురాజ్య యాత్ర కొనసాగింది. ప్రతి జిల్లాలోనూ ముఖ్యమైన అంశాలకు సంబంధించి సమాచారాన్ని సేకరిస్తూ జేపీ ఎక్కడికక్కడ విశ్లేషించారు. పరిష్కారాల్ని సూచించారు. మీడియా కూడా పలుచోట్ల సానుకూలంగా స్పందించింది. కొన్ని జిల్లా ఎడిషన్లలో సురాజ్య కోణంలో విద్య, ఆరోగ్యరంగాల దుస్థితిపై ప్రత్యేక కథనాల్ని ప్రచురించింది.

ఎవరి జీవితంలో వారే హీరోలు. కానీ మన జీవితంలో మనం నాయకులుగా, నాయకలుగా ఉండటమనేది పూర్తిగా మన చేతుల్లో ఉండదు. 30-40శాతం మేర చుట్టూ ఉన్న సమాజం, ప్రభుత్వాల మీద ఆధారపడి ఉంటుంది. మనంతట మనం చేసుకోలేని ఉమ్మడి పనులవి. ఆ 30-40శాతం పనుల కోసం మనం ఎన్నుకున్న ప్రభుత్వాలు రోజుకు రూ. 11,000కోట్లు ఖర్చుపెడుతున్నాయి. ఈ డబ్బంతా మనం

పన్నుల రూపంలో కట్టేది, మన వనరులు లేదా మన పేరు మీద అప్పు తెచ్చినది. ఈ అప్పును మనం కాకపోయినా మన తర్వాతి తరాలైనా తీర్చాల్సి ఉంటుంది. మరి ఇంత ఖర్చు చేస్తుంటే, ప్రభుత్వం ప్రజలకు అందించాల్సిన కనీస సేవలు - విద్య, ఆరోగ్యం, భద్రత వంటివి కూడా ఇంకా మనలో కోట్లాదిమందికి ఎందుకు అందటం లేదు? .. ఇవన్నీ భారీ ఖర్చుతో కూడుకున్నవో, పరిష్కారాలు లేనివో కావు. ప్రజలకు మంచి చేయాలన్న కాస్త సద్బుద్ధి ఉంటే చాలు, వెంటనే అమలు చేయగలిగినవి. ఇలా వెంటనే చేయగలిగినవి, పెద్దగా ఖర్చు లేనివి, పార్టీలకతీతమైనవి, జనం జీవితాల్ని గణనీయంగా మార్చగలిగినవి అయిన ఆరు అంశాలను (నాణ్యమైన విద్య, ఆరోగ్యం, ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో లంచాల్లేని సేవలు, చట్టబద్ధపాలన, స్థానిక ప్రభుత్వాలైన మునిసిపాలిటీలు, పంచాయతీలకు నిధులు అధికారాలు, వ్యవసాయం లాభసాటి) లక్ష్యాలుగా చేసుకుని సురాజ్య యాత్రను నిర్వహించారు. ఈ ఆరు లక్ష్యాలనే రిజర్వేషన్లు, ఉపాధి, భూముల రికార్డులు, మహిళల భద్రత, న్యాయసంస్కరణలు సమ్మిళితంగా ఉంటాయి. (వీటిలో కొన్ని లక్ష్యాలతో 2012 డిసెంబర్లో జేపీ సురాజ్య నిరాహార దీక్షను చేసిన సంగతి గుర్తుండేవుంటుంది).

వాస్తవ పరిస్థితుల్ని, సురాజ్య లక్ష్యాలని వివరించాక ప్రజలతో చర్చించి పరిష్కారాలను రూపొందించాలన్నది తాజా సురాజ్య యాత్రలో జేపీ ప్రయత్నం. కానీ చాలాచోట్ల ప్రజలు వినటానికే తప్ప చర్చలో భాగస్వాములయ్యేందుకు ముందుకు రాలేదు. దీంతో జేపీయే ప్రశ్నలు అడుగుతూ సమాధానాలు రాబడుతూ చర్చను పరిపుష్టం చేసేందుకు ప్రయత్నించారు. ఇలా ప్రతి చోటా క్రమంగా చర్చ పుంజుకుని సమగ్రతను సంతరించుకుంది. కొత్తతరానికి ప్రతినిధులైన విద్యార్థులైతే అద్భుతంగా స్పందించారు.

ప్రతిచోటా యువతలో, చాలామంది ఇతర వయసుల ప్రజల్లో ఎన్నో ఆశలు, ఆకాంక్షలు కనిపించాయి. తాము ఎదగటానికి ఎన్నో అవరోధాలున్నాయని వారికి అర్థమవుతోందిగానీ, లోపం ఎక్కడుంది? పరిష్కారంగా ఏం చేయాలి? అన్నవి మాత్రం అర్థం కావటం లేదు. దాంతో నిస్సహాయత, బేలతనం ఆవరిస్తున్నాయి. ప్రజాస్వామ్యంలో పాలకుల్ని, అధికారుల్ని శాసించాల్సిన ప్రజలు చేయిజూచి అర్థించేవారుగా మిగిలిపోతున్నారు.

ప్రభుత్వాల మన పేరు మీద రోజుకు రూ. 11వేల కోట్లు ఖర్చు చేస్తున్నాయి, కేంద్ర బడ్జెట్ నుంచి రాష్ట్రాలకు నూటికి రూ. 51 వస్తున్నాయి, పన్నులు డబ్బులోనైతే మూడు రూపాయలకు రెండు రూపాయలు రాష్ట్రానికి వస్తున్నాయి, ఒక్క ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వమే

ఏడాదికి ఒక్కో పౌరుని పేరు మీద రూ.30,000 ఖర్చు చేస్తోంది, అందులో పంచాయతీలకు ఇస్తున్నది వెయ్యికి కేవలం ఒక్క రూపాయి (అంటే మొత్తం రూ.32 మాత్రమే) వంటి వివరాలి జేపీ చెబుతున్నప్పుడు ప్రజలు విస్తుపోయారు.

ఎగుమతుల్ని తగ్గిస్తూ, పప్పుదినులు, వంటనూనెల దిగుమతులను పెంచుతూ పాలకులు అనుసరించిన విధానాల వల్ల గత మూడేళ్లలోనే రైతులకు రూ.4,00,000 కోట్ల రూపాయల డిమాండ్ పడిపోయి నష్టం వాటిల్లిందని గణాంకసహితంగా వివరించినప్పుడు రైతులేకాదు, మిగతా ప్రజానీకం కూడా బిత్తరపోయారు.

ప్రభుత్వ సూక్ష్మలో చదువుతున్న ఒక్కో విద్యార్థి మీదా ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం ఏడాదికి రూ.60,000 ఖర్చు చేస్తున్నా ఫలితాలు రావటం లేదు. 8వ తరగతిలో అక్షరాలు చదవటం, చిన్న లెక్కలు చేయటం రానివారు రాష్ట్రంలో పెద్దసంఖ్యలో ఉన్నారు. అదే కొన్ని సూక్ష్మలో రూ.30వేలకే మంచి చదువు అందుతోంది. ఏమిటి తేడా? ఎందుకు మనం సరిదిద్దుకోలేకపోతున్నాం? అని జేపీ లేవనెత్తిన ప్రశ్నలు ఆలోచింపజేసాయి.

మనం ప్రతి చోటా అవే అంశాల్ని చెబుతుంటే, ప్రజలకు బోర్ కొడుతుందేమో, మీడియాలో కవరేజీ కష్టమవుతుందేమోనని తొలుత సందేహించిన లోకసత్తావాళ్లు కూడా సంక్షోభం తీవ్రతను చూశాక పరిష్కారాల్ని మళ్లీ మళ్లీ చెప్పాలని ప్రోత్సహించారు.

భారత్ లో ఒక రోగిని వైద్యుడు పరీక్షించే సగటు సమయం 2 నిమిషాలైతే, ఒక్కో ప్రభుత్వాస్పత్రిని పరిశీలించటానికి జేపీ గంటన్నరకు పైగా సమయాన్ని వెచ్చించారు. వైద్యసిబ్బంది, రోగులు, రోగుల బంధువులు సహా సంబంధితులందరితో వివరంగా మాట్లాడారు. అన్నిటిని కాగితాల మీద నమోదుచేశారు. ప్రభుత్వ ఆస్పత్రుల్లో ప్రయివేటు రంగంలో కంటే ఎక్కువ పని జరుగుతోందని, పెట్టిన రూపాయికి ఐదు రెట్లు, పది రెట్లు కూడా పనిచేస్తున్నా నిపుణులైన వైద్యులకు తగిన జీతభత్యాలు లేవని జేపీ గుర్తించారు. సాధారణంగా ప్రైవేటు రంగంలో ఇచ్చే జీతాలకన్నా ప్రభుత్వంలో అదే పనికి జీతం నాలుగైదు రెట్లు ఎక్కువ ఇస్తుంటారు. కానీ జనం జీవితాలకు సంబంధించిన వైద్య వృత్తిలో మాత్రం అందుకు విరుద్ధంగా పాలకులు వ్యవహరిస్తున్నారు. పనికిమాలిన ఉద్యోగాల్లో లక్షల కొద్దీ జీతాలిచ్చి మేపుతూ, డిమాండ్ వున్న, ప్రాణం పోసే వృత్తిలో ఉన్న నిపుణులకు మాత్రం నెలకు కేవలం రూ.40,000-50,000 జీతమిస్తే.. ఇక ముందు ప్రభుత్వాస్పత్రుల్లో పనిచేయటానికి వైద్యులే మిగలరని సరాజ్య యాత్రలో జేపీ హెచ్చరించారు. ప్రజలకు మంచి వైద్యాన్ని అందించటం ఇష్టంలేకే ప్రభుత్వాలు ఇలా పిచ్చిపిచ్చి విన్యాసాలు చేస్తున్నాయని, ఈ తప్పును ఇప్పటికైనా దిద్దుకుంటేనే దేశంలో పేదరికం తగ్గుతుందని స్పష్టంచేశారు.

ప్రయవేటు, కార్పొరేట్ ఆస్తులలో ఖరీదైన చికిత్సలకు స్కీముల్ని ప్రకటించి, అదే వైద్యాన్ని అంతకంటే అనేకరెట్లు తక్కువ ఖర్చుతో చేసే ప్రభుత్వ వైద్యశాలలకు మాత్రం నిధులు లేకుండా చేయటం ఒక ఒరవడిలా ఉందని జేపీ పరిశీలనలో తేలింది. వివిధ స్కీముల పేరుతో దుర్వినియోగమవుతున్న నిధుల్ని సరైన విధానాలతో ఖర్చు చేసినా.. వైద్య ఆరోగ్య రంగాన్ని తక్కువ ఖర్చుతోనే గాడిలో పెట్టవచ్చని జేపీ భావిస్తున్నారు.

చిత్తూరు జిల్లా తంబళ్లపల్లెలో నేత కార్మికులకు పనిదొరికితే రోజుకు వచ్చే ఆదాయం రూ.300. అదే వారికి ముడిసరకులకు ముద్ర రుణాలను అందిస్తే, వారు తయారుచేసిన పట్టు చీర అమ్మకం ద్వారా వారి ఆదాయం పదిరెట్లు పెరుగుతుంది. ముద్ర రుణాల లక్ష్యం కూడా అదే. కానీ ఏవో సాంకేతిక కారణాలు చూపుతూ వారికి రుణాలు అందనివ్వటం లేదు. ఇలాంటి చిన్న సమస్యలెన్నో ఏళ్ల తరబడి మూలుగుతూ కనిపించాయి. స్థానికంగా ప్రజలు తమంతట తాము చేసుకోగలిగిన చిన్న పనులకు కూడా మంత్రులు, ముఖ్యమంత్రి, ప్రధానమంత్రి స్థాయి వరకూ ఆధారపడాల్సిన పరిస్థితి ఉంటోంది. నియంతృత్వ దేశమైనా మనకంటే చైనా ఎక్కువ అధికార వికేంద్రీకరణ చేసిందని, నెల్లూరు, రాయదుర్గం, శ్రీకాకుళం, భీమవరం, మార్కాపురం వంటి పట్టణాలు చైనాలో ఉండి ఉంటే ఇంకా అభివృద్ధి చెందేవని సురాజ్య యాత్రలో జేపీ వ్యాఖ్యానించాల్సిన పరిస్థితి.

ఇలాగే విద్య, వ్యవసాయం, ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో లంచాలు తదితర అంశాలన్నిటికీ సంబంధించి కూడా సేకరించిన సాక్ష్యాలను, ప్రజలతో చర్చించి రూపొందించిన పరిష్కారాలను తెలుగు రాష్ట్రాల, కేంద్ర ప్రభుత్వాల ముందుంచాలని జేపీ భావిస్తున్నారు. లోక్ సత్తా చాలా ఏళ్ల నుంచి కోరుతున్నట్టు ప్రజా సేవల హామీకి ఏపీ ప్రభుత్వం చట్టాన్ని తెస్తున్నా అది కేవలం పారిశ్రామికవేత్తలకే ఎక్కువగా ఉపయోగపడుతుంది. ఆ చట్టాన్ని ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో సామాన్య ప్రజల సేవలకూ విస్తరించి, ఫీజు కట్టే ప్రతి పనికి హక్కుగా సేవలందించే పౌర సేవల హక్కు చట్టం తేవాలి. ప్రభుత్వాల చట్టబద్ధపాలన, పోలీసు, న్యాయవ్యవస్థల సామర్థ్యం వల్లకాకుండా కేవలం మన కుటుంబ వ్యవస్థకున్న బలం వల్ల మనదేశంలో చట్టం ఎంతో కొంత సక్రమంగా నడుస్తోందని, పట్టణీకరణ పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో ఈ బలం కూడా క్షీణిస్తోందని ఆయన హెచ్చరిస్తున్నారు. వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమల ఏర్పాటు సహా పట్టణాలు-పల్లెల అంతరాల్ని తగ్గించే చర్యల్ని ప్రతిపాదిస్తున్నారు.

ఇప్పుడు ఆర్థిక శక్తులుగా ఉన్న అనేక దేశాల కంటే ఒకప్పుడు మనం ముందుండేవాళ్లం. ఆసియాలో జపాన్ తర్వాతిస్థానంలో ఉండేవాళ్లం. కానీ స్వతంత్రం వచ్చాక విద్య, ఆరోగ్యం వంటి మౌలిక రంగాల్లో అనుసరించిన అధ్యాన్న విధానాల వల్ల తీవ్రంగా నష్టపోయాం. ఆసియాలోనే మనకంటే పదిపదిహేను దేశాలు ఈవేళ ఎన్నో అడుగుల ముందున్నాయి. అంటే, మన స్వదేశీ పాలకులు.. విదేశీ పాలకుల కంటే కూడా ఘోరంగా దేశప్రజల ఆకాంక్షల్ని అణచివేశారు, అభివృద్ధిని దెబ్బతీశారు.

చివరికి మైక్రోసాఫ్ట్ వ్యవస్థాపకుడు బిల్ గేట్స్ లాంటి వారి చేత చెప్పించుకునే స్థితికి వచ్చాం. ఇటీవల ఆంధ్రప్రదేశ్ కి వచ్చినప్పుడు కూడా గేట్స్.. విద్య, ఆరోగ్య రంగాల్లో మన ప్రభుత్వాల దిగ్భ్రాంతికర వైఖరిని ప్రస్తావించారు. ప్రజలను నిరుపేదలుగా తయారుచేసే ఆరోగ్య విధానాన్ని అనుసరిస్తున్నారని హెచ్చరించారు. సింగపూర్ నేతలు, గేట్స్ లాంటి వాళ్ల పక్కన కూర్చుని ఫోటోలు దిగటానికి పోటీపడే ముఖ్యమంత్రులు, ప్రధానమంత్రి కనీసం ఇప్పటికైనా వారి మాటలను ఆలకిస్తారా? విద్య, ఆరోగ్యాలను బాగు చేసేందుకు ప్రయత్నం ప్రారంభిస్తారా? ఓట్లు, సీట్లు లేకుండానే ముఖ్యమంత్రులు, ప్రధానమంత్రులు సాధించినదానికంటే ఎక్కువ విజయాల్ని లోక్ సత్తా సాధించింది. 3 కీలక రాజ్యాంగ సవరణల్ని 6 చట్టాల్ని ఏడెనిమిది ప్రధాన విధాన నిర్ణయాల్ని సాధించి చూపింది. చిట్టచివరి పౌరుని కూడా ఆలోచింప చేయగలగటమే నిజమైన విప్లవమని అధికారం లక్ష్యంగా కాకుండా.. మార్చే ధ్యేయంగా నిరంతరం కృషి చేస్తోంది. చేయాల్సిన పనితో పోలిస్తే చేసింది తక్కువనే భావనతో లోక్ సత్తా తన గురించి తాను తక్కువ ప్రచారం చేసుకుంటుంటుంది. ఏమీ చేయకుండానే ప్రగల్భాలు పలికే పాలకులు, నేతలు ఎప్పుడు నేర్చుకుంటారు?

“దేవుడున్నాడో లేడో నాకు తెలియదు. కానీ పాపం అనేది ఉంది. నివారించదగ్గ బాధల్ని తొలగించకుండా, వివక్షలేకుండా ఎదిగే అవకాశాల్ని ప్రతి బిడ్డకూ అందించకుండా ఒక సమాజంగా మనం ఎంతో పాపం చేస్తున్నాం” అని జేపీ తరచూ హెచ్చరిస్తుంటారు. వేల ఏళ్ల సంస్కృతీ సంప్రదాయాల వారసత్వమున్నా, ఎన్ని తీర్థయాత్రల్ని చేసినా, ఎన్ని ఎన్నికల్లో తిరుగులేని విజయాల్ని సాధించినా పోయే పాపం కాదిది. సురాజ్య యాత్ర ప్రతిపాదిస్తున్న లక్ష్యాలను సాధించుకోవటమే ఆ సామాజిక, రాజకీయ, పాలనా సంక్షోభం నుంచి విముక్తికి ఏకైక మార్గం.

Join & Participate: www.youthforbetterindia.com,
www.citizensforbetterindia.com

సూర్యారంజనం సేవ
జిల్లా ప్రభుత్వం నేతృత్వంలో జరిగిన కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలను బలోపేతం చేయాలి
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

ముందుకు రండి
ప్రజా ప్రాతినిధ్య సూర్యాపేట పత్రిక ప్రకటన

కావాలి యువ సంకల్పం
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

మదనపల్లె టౌన్
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

చిత్తూరు జిల్లాలలో
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

ప్రజా ప్రాతినిధ్య సూర్యాపేట పత్రిక
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

లంచం అన్న జైలులు..
జిల్లా ప్రభుత్వం ప్రధాన కార్యదర్శి డాక్టర్ బి.బి.ఆర్.రాజు మాట్లాడుతుంటే

Pvt hospitals looting money through NTR Vaidya Seva

India is suffering only 1% for health medical services whereas USA has 10%... The state has been looting Government General Hospital in Nellore.

OUR BUREAU

Nellore: Lokasatta and Foundation for Democratic Reforms founder Dr. Jayaprakash Narayan criticized the state government for allowing corporate hospitals to loot money through NTR Vaidya Seva services. He visited Government General Hospital here on Wednesday as part of his 'Surya Koushik' campaign.

పౌరసేవలు మన హక్కు

- ప్రజా చైతన్యాలకి 'సూర్య' ఉద్యమం
- సుస్థిర ప్రజాస్వామ్యాన్ని దృఢీకరించు
- లోకసత్తా ప్రతి లక్ష్యం లక్ష్యం లక్ష్యం
- లక్ష్యం లక్ష్యం లక్ష్యం
- లక్ష్యం లక్ష్యం లక్ష్యం
- లక్ష్యం లక్ష్యం లక్ష్యం

వైద్య రంగంపై ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం

- ♦ భారతీయ ట్రీ చీమకాకినం బాధాకరం
- ♦ విద్యార్థులకు తోను తుంబాకానిం బాధాకరం

వైద్య రంగంపై ప్రభుత్వం నిర్లక్ష్యం... ప్రభుత్వం వైద్య రంగంపై నిర్లక్ష్యం వహిస్తున్నందున ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

అక్షరం బాధ

అక్షరం బాధ... అక్షరం బాధ అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది. ప్రభుత్వం అక్షరం బాధను తగ్గించే చర్యలు తీసుకోవాలి.

Lokasatta attacks govt on NTR Vaidya Seva

LOKASATTA chief Jayaprakash Narayan criticized the state government for allowing corporate hospitals to loot money through NTR Vaidya Seva services.

Thru, 09 November 2017

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ... ప్రభుత్వం అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్నందున ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

అసహన సర్కారులనే మార్చు

అసహన సర్కారులనే మార్చు... ప్రభుత్వం అసహన సర్కారులనే మార్చుకోవాలి.

ప్రభుత్వాల విఫలం

ప్రభుత్వాల విఫలం... ప్రభుత్వాల విఫలం అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

నెలూరు జిల్లాలలో

నెలూరు జిల్లాలలో... నెలూరు జిల్లాలలో ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

EXRESS NEWS SERVICE

EXRESS NEWS SERVICE... ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

Thru, 09 November 2017

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ... ప్రభుత్వం అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్నందున ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

అసహన సర్కారులనే మార్చు

అసహన సర్కారులనే మార్చు... ప్రభుత్వం అసహన సర్కారులనే మార్చుకోవాలి.

ప్రభుత్వాల విఫలం

ప్రభుత్వాల విఫలం... ప్రభుత్వాల విఫలం అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

నెలూరు జిల్లాలలో

నెలూరు జిల్లాలలో... నెలూరు జిల్లాలలో ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

EXRESS NEWS SERVICE

EXRESS NEWS SERVICE... ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

Thru, 09 November 2017

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ... ప్రభుత్వం అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్నందున ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

అసహన సర్కారులనే మార్చు

అసహన సర్కారులనే మార్చు... ప్రభుత్వం అసహన సర్కారులనే మార్చుకోవాలి.

ప్రభుత్వాల విఫలం

ప్రభుత్వాల విఫలం... ప్రభుత్వాల విఫలం అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

నెలూరు జిల్లాలలో

నెలూరు జిల్లాలలో... నెలూరు జిల్లాలలో ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

EXRESS NEWS SERVICE

EXRESS NEWS SERVICE... ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

Thru, 09 November 2017

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ

అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్న మాడీ... ప్రభుత్వం అవినీతిని పెంచి పోషిస్తున్నందున ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

అసహన సర్కారులనే మార్చు

అసహన సర్కారులనే మార్చు... ప్రభుత్వం అసహన సర్కారులనే మార్చుకోవాలి.

ప్రభుత్వాల విఫలం

ప్రభుత్వాల విఫలం... ప్రభుత్వాల విఫలం అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

నెలూరు జిల్లాలలో

నెలూరు జిల్లాలలో... నెలూరు జిల్లాలలో ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుగుతున్నాయి.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్య యాత్ర

సూర్య యాత్ర... సూర్య యాత్ర అనేది ప్రజలకు అనేక ఇబ్బందులు కలుపుతుంది.

సూర్యాపేట పట్టణం

JP launches 'Surajee' yatra

Contender Dr N Anjanakrish Nataraj, founder of Lok Satta, launched his three-day 'Surajee' yatra in the town on Friday. Speaking on the occasion, he said that the people of the town were in a state of confusion about the problem and issues plaguing the society. Dr Nataraj urged the people to demand a rule of law in the country which was based on justice and common sense. The government was spending Rs 11,000 crore on governance which he thought was the wrong way. One should demand a fair and just investigation whenever a crime was committed and justice should be rendered fast. The governments should learn to respect the general public who were its citizens.

సంకుచిత భావాలు విడనాడాలి

ప్రస్తుత దేశంలో దాడులతో జనాభాలోకి జీవించే అవకాశం తగ్గవచ్చు.

అధికారం ప్రజలకు ఉండాలి.

సంకుచిత భావాలను విడనాడాలి.

ప్రజలకు ఉండే అవకాశం తగ్గవచ్చు.

అధికారం ప్రజలకు ఉండాలి.

సంకుచిత భావాలు విడనాడాలి

ప్రస్తుత దేశంలో దాడులతో జనాభాలోకి జీవించే అవకాశం తగ్గవచ్చు.

అధికారం ప్రజలకు ఉండాలి.

సంకుచిత భావాలను విడనాడాలి.

ప్రజలకు ఉండే అవకాశం తగ్గవచ్చు.

అధికారం ప్రజలకు ఉండాలి.

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

సూర్యాపేట పట్టణం

కృష్ణా జిల్లాలో

‘సేవలు లేని పన్నులతో చట్టబద్ధ దోపిడీ చేస్తున్న పాలనపై సురాజ్య భేరి’

అంతం కాదిది ఆరంభం

- బండారు రామ్మోహనరావు

ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో సురాజ్య యాత్ర ముగిసింది. అసలు పని ఇప్పుడే మొదలైంది. సెప్టెంబర్ నుంచి సాగిన ఈ సురాజ్య యాత్రలో లోక్‌సత్తా వ్యవస్థాపకుడు డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్‌తో నేనూ కలిసి సాగటం నాకు గర్వకారణం. సమాజం గురించి ప్రత్యక్షంగా మరోసారి తెలుసుకోవడానికి ఎంతో ఉపయోగపడిన ఈ పర్యటన విశేషాలు, గమనించిన కొన్ని అంశాలతో ఒక రిపోర్ట్.

ఆరు లక్షాల్పా (విద్య, ఆరోగ్యం, హక్కుగా పౌరసేవల చట్టం, చట్టబద్ధపాలన, స్థానిక ప్రభుత్వాలకు అధికారాలు, నిధులు, లాభసాటి వ్యవసాయం), నాలుగు వర్గాల ప్రజల (యువత, మధ్యతరగతి, దళితులు-పేదలు, రైతులు)తో మమేకం కావడానికి ఉద్దేశించిన ఈ సురాజ్య యాత్ర సెప్టెంబర్ 15, 2017న విశాఖపట్నం జిల్లాలో మొదలైంది.

లోక్‌సత్తా ఉద్యమ లక్ష్యం ప్రజల్ని ప్రభువులను చేయడం! అందుకే ప్రజలే ప్రభువులు నినాదంతో లోక్‌సత్తా ఏర్పడింది. స్వచ్ఛమైన, ఆచరణసాధ్యమైన ప్రజాస్వామ్య ఉద్యమంగా గత ఇరవైలక్ష ఏళ్లుగా ప్రపంచంలో ఎక్కడాలేనంత సువిశాల, సంక్లిష్ట సమాజం మీద ప్రభావం చూపించింది, చూపుతూ వస్తోంది. స్వచ్ఛమైన పాలన కాలాంటి స్వచ్ఛమైన రాజకీయం ఉండాలని, రాజకీయం పవిత్రవ్యాసంగమని పదేపదే పేర్కొంది. క్లీన్ పాలిటిక్స్ ద్వారా గుడ్ గవర్నెన్స్ సాధించే దిశగా లోక్‌సత్తా సాగింది. దీర్ఘకాలికమైన క్లీన్ పాలిటిక్స్ లక్ష్యం వైపు కొనసాగుతూనే.. మంచిపాలనకు అవసరమైన ఆరు లక్షాల్పాల దిశగా ప్రయత్నాన్ని ముమ్మరం చేసింది.

సురాజ్య లక్ష్యాలు స్పష్టంగా సూటిగా ఉన్నాయి. అయినా ఆయా రంగాల్లో ఏం జరుగుతోందీ, ఆయా రంగాల్లోవారి అనుభవాలు, క్షేత్రస్థాయి వాస్తవాలు తెలుసుకుని ప్రభుత్వానికి పరిష్కారాలు అందించటానికి ఈ యాత్ర ఎంతో ఉపయోగపడింది. విద్య, ఆరోగ్యాలనే తీసుకుంటే.. ప్రాథమిక పాఠశాల మొదలు పీజీ విద్య దాకా విద్యార్థినీ విద్యార్థులతో సమావేశాలు జరిగాయి. మెడికల్, ఇంజనీరింగ్, పాలిటెక్నిక్, ఇతర వృత్తివిద్యార్థుల విద్యార్థులతో జేపీ మమేకమయ్యారు. న్యాయసంస్కరణల విషయంలో, చట్టబద్ధపాలన కోసం చేయాల్సిన స్థానిక కోర్టుల ఏర్పాటు వంటి అంశాలపై కాకినాడ, రాజమహేంద్రవరం సహా పలుచోట్ల న్యాయవాదులతో బార్ అసోసియేషన్‌లలో

ప్రభుత్వంలో ఉన్న గాడిదలకు బుద్ధివచ్చేలా రాయండి..

ఇచ్చాపురం బాలికల జూనియర్ కళాశాల దుస్థితికి చలించిన జేపీ

శ్రీకాకుళం జిల్లా ఇచ్చాపురం బాలిక ప్రభుత్వ జూనియర్ కళాశాలను పదేళ్ల క్రితం జేపీ సందర్శించారు. అప్పుడు చెట్ల కింద చదువుకుంటున్న పిల్లల్ని చూసి జేపీ ఆవేదన చెందారు. ఇప్పుడు అదే కళాశాలను సురాజ్య యాత్రలో భాగంగా సందర్శించి షాక్ తిన్నారు. మునిసిపల్ హైస్కూల్ ఆవరణలోని నాలుగు పాడుబడిన గదుల్లో తరగతుల్ని నడుపుతున్నారు. 700మంది పిల్లల్ని వాటిల్లో కుక్కారు. అంటే గదికి 180మంది. లెక్కరర్ నిలబడితే బోర్డు మీద రాసి ఇటు తిరగటానికి ఖాళీ ఉండదు. టాయిలెట్లు లేక ఊరి నుంచి వచ్చిన దగ్గర్నుంచి మళ్లీ ఊరికెళ్లేదాకా ఉగ్రబట్టుకుని విద్యార్థినులు కొత్త రోగాలు తెచ్చుకుంటున్నారు. పదేళ్లలో సాధించిన ఈ ఘనకార్యాన్ని చూసి 'ప్రభుత్వంలో ఉన్న గాడిదలకు బుద్ధి వచ్చేలా రాయండి' అని ఆగ్రహం, ఆవేదనతో జేపీ మీడియాను కోరారు. కళాశాల దుస్థితిని చూసి చలించిన సురాజ్య ఉద్యమ నాయకుడు ప్రొఫెసర్ విష్ణుమూర్తి అప్పటికప్పుడు రూ. 10,000 విరాళాన్ని ప్రకటించి ప్రిన్సిపల్ కు అందచేశారు. స్వచ్ఛంద సేవాసంస్థ నడుపుతున్న రామానాయుడు తన వంతుగా లక్ష రూపాయల విరాళాన్ని ప్రకటించారు. ఇచ్చాపురం వీధుల్లో బిచ్చమెత్తుకువైనా ఈ కళాశాలను బాగు చేయాలని, అప్పుడుగానీ ప్రభుత్వానికి బుద్ధిరాదని జేపీ పౌరసమాజాన్ని కోరారు.

సమావేశాలు జరిగాయి. వ్యవసాయంలో కష్టనష్టాలను గమనించడానికి, క్షేత్రస్థాయిలో పర్యటనలు, సాగునీటి ప్రాజెక్టుల సందర్శన జరిగింది. ప్రాజెక్టుల వద్ద చాలా లోతుగా రైతులతో జేపీ చర్చ చేసి స్థానిక అధికారులు, కలెక్టర్ల వద్ద పరిష్కారమయ్యే అంశాలను వెంటనే వారి దృష్టికి తీసుకెళ్తానని, పైస్థాయి అంశాలను ముఖ్యమంత్రి దృష్టికి తీసుకెళ్తానని హామీ ఇచ్చారు. మార్కెట్లలో అస్తవ్యస్త పరిస్థితులపైనా రైతులు, వ్యాపారులతో మాట్లాడి జేపీ నిర్దిష్ట పరిష్కారాలను సూచించి తన వంతు తోడ్పాటుకు భరోసా ఇచ్చారు.

ఆరోగ్యరంగంలో సమస్యల పరిష్కారానికి ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాలు మొదలుకొని కమ్యూనిటీ, ఏరియా ఆస్పత్రులు, జిల్లా కేంద్ర, బోధనాస్పత్రులను రాష్ట్రంలోని 13 జిల్లాల్లో (ఇప్పుడు జరుగుతున్న కృష్ణా సహా) జేపీ సందర్శించారు. అలాగే యువజన సంస్థలు, గ్రామస్తులతో మమేకమై చేస్తున్న స్వచ్ఛంద సేవలను గమనించాం. మధ్యతరగతి కాలనీల్లో మౌలిక సౌకర్యాల పరిశీలన, మార్నింగ్ వాకర్స్ తో సురాజ్య కబుర్లు కార్యక్రమాల్లో పాల్గొన్నాం. బ్యాడ్మింటన్ లాంటి ఆటలాడుతూ సురాజ్య లక్ష్యాల గురించి

ప్రచారం చేశాం. చల్లని సాయంత్రాలు ఆయా పట్టణాల్లోని ప్రముఖులు, పెద్దలు, డాక్టర్లు, ఉపాధ్యాయులు, న్యాయవాదులు, వ్యాపారులు.. ఇలా పలు వర్గాలతో డిన్నర్ మీటింగ్లు జరిగాయి. ఉదయం ఆరు గంటలకు మొదలై ప్రతిరోజు రాత్రి పది గంటల వరకూ సాగిన ఈ సురాజ్య యాత్రలో అలుపెరగని శ్రామికునిగా డా॥ జేపీ ఒక్కోరోజు వందల కిలోమీటర్ల ప్రయాణం చేస్తూ సగటున రోజూ ఏడెనిమిది సమావేశాలను అడ్రస్ చేశారు. ప్రతీ సమావేశంలో ఆయా వర్గాలను ఉద్దేశించి ప్రసంగించడమే కాదు.. వారినీ మమేకం చేశారు. ఈ సందర్భంగా వ్యవస్థల మార్పు గురించి నిర్దిష్టమైన సూచనలిచ్చారు. మంచిని ప్రోత్సహించడం, చెడును దూరం చేయడం కోసం రంధ్రాస్వేషణ చేయటం కాకుండా సమస్యల పరిష్కారాలు చూపటం మీదే కేంద్రీకరించారు.

ఈ సందర్భంగా గమనించిన అంశాలను విశ్లేషిస్తే, మొదటగా విద్య, ఆరోగ్యాలను బేరీజు వేసే.. ప్రభుత్వం విద్యలో ఆంద్రప్రదేశ్లోని 38 లక్షలమంది విద్యార్థులకు రూ.23వేల కోట్లను 2017-18 విద్యాసంవత్సరానికి ఖర్చుపెడుతోంది. ఈ లెక్కన ప్రతి విద్యార్థి పేరున దాదాపు రూ.60,000 ఖర్చుచేస్తోంది. అయినా విద్యలో పిల్లలు రాణించటం లేదు. వారికి తెలివితేటలు లేక కాదు. పాస్ మార్కులు, ర్యాంక్లు, డిప్లొమా వస్తున్నా అది పనికిరాని చదువుగానే మిగిలిపోతోంది. ‘అసర్’, ‘పీసా’ రిపోర్టులను గమనిస్తే ప్రభుత్వ, చాలా ప్రైవేటు బడులలో విద్య ఎంత నాసిరకంగా ఉందో తేటతెల్లమవుతుంది. పీసా సర్వేను గమనిస్తే 2009లో 74 దేశాల మధ్య మనదేశం ఉన్నత పాఠశాల విద్యలో 73వ స్థానంలో నిలవడం సిగ్గుచేటు. “నీ మొహం బాగా లేదు అంటే అద్దం నేలకేసి కొట్టినట్టు” కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇక ముందు పీసా సర్వేలో పాల్గొనబోమని పారిపోయింది. ఇంతకంటే దుర్మార్గం ఉంటుందా? దేశాభివృద్ధికి కీలకమైన ఓ రంగంలో ఇతర దేశాలతో పోల్చుకుని మనల్ని మెరుగుపరచుకోవటం కాస్త ఇంగితజ్ఞానమున్న ఏ ప్రభుత్వమైనా చేయాల్సిన పని. ప్రభుత్వం అలా పారిపోవటం వల్ల మనకు పీసా సర్వేలో తాజా గణాంకాలు అందుబాటులో లేవు.

విద్యలో ప్రజల పన్నుల సొమ్మును అత్యధికంగా ఖర్చు పెడుతున్నా రావలసినంత ఫలితం రాని వైనం ఒక వైపున ఉంటే.. మంచి పనితీరును కనబరుస్తున్నా ప్రభుత్వ వైద్యశాలలకు కనీస స్థాయి నిధులు కూడా కేటాయించని దుస్థితి ఆరోగ్య రంగంలో ఉంది. ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల నుంచి టీచింగ్ ఆస్పత్రుల వరకు అన్ని ఆస్పత్రులనూ సందర్శించాము. ఆయా ఆస్పత్రులలో పనిచేసే డాక్టర్లు, నర్సులు, ఇతర సిబ్బందితో మాట్లాడాము. రోగుల నుంచి వివరాలు తెలుసుకున్నాము. ప్రాణం పోసే వృత్తిలో ఉన్న నిపుణులకు ప్రభుత్వం ఇస్తున్న జీతభత్యాలు చూస్తే దిగ్భ్రాంతి కలుగుతుంది. వైద్య నిపుణులకు నెలకు రూ.40,000-50,000 జీతం. నర్సులకు, ఏఎన్ఎలకు మెటర్రిటీ

నాటి పెంకుల బడి - నేడు ప్రతిభాసిరి

సురాజ్య యాత్ర కర్నూలు జిల్లా పత్తికొండ చేరుకుంది. షెడ్యూల్ లో పొందుపరచని రెండు కార్యక్రమాలు జరిగాయి. అందులో ఒకటి పత్తికొండ మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల సందర్శన. స్థానిక సురాజ్య ఉద్యమ నేత రామ్మోహన్ విద్యార్థినీవిద్యార్థులకు బట్టలు, నోట్ పుస్తకాలు పంపిణీ చేయటానికి ఆహ్వానిస్తే జేపీ ఆసక్తి చూపలేదు. కానీ నేతల ఒత్తిడితో బడిలోకి అడుగుపెట్టారు. లెక్కలపై ప్రశ్నతో విద్యార్థులో చర్చ ప్రారంభించారు. 1/3, 1/4లో ఏది పెద్దది అని అడిగితే సుష్టు జయని అనే అమ్మాయి చక్కగా ఆస్సర్ చేసింది. రెండు కాగితాల్ని తీసుకుని ఒకదాన్ని మూడు ముక్కలు, మరో కాగితాన్ని నాలుగు ముక్కలు చేస్తే.. మూడు ముక్కలు చేసిందే పెద్దది అవుతుందని లాజిక్, రీజనింగ్ తో చెప్పింది. ఆ స్కూల్ లో చాలామంది పిల్లలు జేపీ ప్రశ్నలకు సరైన సమాధానాలిస్తూ ఆంగ్లంలో అనర్గళంగా మాట్లాడారు. ఆ క్రమశిక్షణ, నైపుణ్యాన్ని చూసి ఎంతో సంతోషించిన జేపీ.. ప్రధానోపాధ్యాయుడు కృష్ణయ్యను అభినందించారు. ఇది ఒకనాడు పెంకులబడి అని, ఈవేళ ఆదర్శబడి అని, ఇలాంటి పాఠశాలల నుంచి నేర్చుకునే తీరిక కూడా పాలకులు, అధికారులకు లేదని, దీనిపై ప్రజలు ఆలోచించాలని అన్నారు.

లీవు లేదు. వారికి అనారోగ్యం వస్తే ప్రభుత్వ పథకాలు ఆదుకోవు. రీఇంబర్స్ మెంట్ ఉండదు. చాలాచోట్ల ఏఎన్ఎం పోస్టుల భర్తీ లేదు. పారిశుద్ధ్యాన్ని ఔట్ సోర్సింగ్ చేయటం వల్ల కొన్నిచోట్ల మెరుగ్గా ఉన్నా. ఇది రోజువారీ కార్యక్రమం కావటంతో సమస్య పూర్తిగా పరిష్కారం కాలేదు. ఆస్పత్రుల్లో చాలా చోట్ల సౌకర్యాలు సక్రమంగా లేవు. ఆధునిక పరికరాలు, సిబ్బంది కొరత తీవ్రంగా ఉంది. ఒక్కో డాక్టర్ ఓపీ, ఐపీలో రోజూ వందల మంది రోగులను చూడటమంటే ప్రజారోగ్యం ఎలా ఉంటుందో ఊహించుకోవచ్చు. ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రానికి వెళ్లాల్సిన వేల మంది పేషెంట్లు బోధనాస్పత్రి, జిల్లా ఆస్పత్రులకు తండోపతండాలుగా రావటంతో ఒక్క డాక్టర్ మూడు నాలుగువందలమందిని చూస్తున్న ఆస్పత్రులున్నాయి. దాంతో రోగితో మాట్లాడటం అటుంచి.. రోగి ముఖం చూడకుండానే చీటీ రాయాల్సి వస్తోందని వారు వాపోతున్నారు. రోగుల రద్దీ ఎక్కువ కావటంతో చిన్న షొరపాటు జరిగినా అందుకు విధానపరంగా కారణమైన ప్రభుత్వం మీద కాకుండా.. తెల్లకోటు వేసుకుని ఎదురుగా కనిపిస్తున్న డాక్టర్లు, నర్సుల మీద దాడులకు దిగుతున్నారు. దీంతో రోగి-డాక్టర్ సంబంధం పూర్తిగా క్షీణించిపోయి శత్రుత్వ వాతావరణం పెరుగుతోంది. మానవ సంబంధం కాస్తా అమానవీయంగా మారింది.

ఎంబీఐఎస్ పూర్తయ్యాక రెండేళ్లు కనీసం గ్రామీణ ప్రాంతంలో పనిచేసేనే పీజీ సీటు ఇస్తామనే ప్రభుత్వ షరతుకు అనుగుణంగా కొందరు డాక్టర్లు తప్పనిసరి పరిస్థితుల్లో ప్రభుత్వాస్పత్రుల్లో పనిచేస్తున్నారన్నది వాస్తవం. ఇక పీజీ సీటు వచ్చి పూర్తియిన తర్వాత కూడా గ్రామీణ ప్రజలకు సేవలందిస్తున్న వైద్య నిపుణులకు, ఇంతకు ముందే అనుకున్నట్టు అతి తక్కువ జీతాలను ఇస్తోంది. భవిష్యత్తులో ప్రభుత్వాస్పత్రుల్లో పనిచేసేందుకు వైద్యులు దొరకకూడదన్నట్టు ప్రభుత్వం వ్యవహరిస్తోంది.

ప్రభుత్వాస్పత్రుల్లో బెడ్లకు కేటాయించే డబ్బు కూడా ప్రపంచంలో ఎక్కడా లేనంత తక్కువగా రాష్ట్రంలో ఉంది. ప్రైవేటు, కార్పొరేట్ ఆస్పత్రుల్లో రూ.50లక్షల నుంచి రూ.1కోటి వరకూ అయ్యే బెడ్ల ఖర్చుకు మన ప్రభుత్వాలు కేవలం రూ.7-8 లక్షలు కేటాయిస్తున్నాయి. ఇందులోనే అన్ని ఖర్చులూ, వైద్యవిద్య, ప్రభుత్వం ఇప్పుడిస్తున్న బడ్జెట్లోని నిధులనే ప్రభుత్వాస్పత్రుల మెరుగుకు, వైద్యసిబ్బందికి సరైన జీతభత్యాలకు, ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రాల బలోపేతానికి కేటాయిస్తే చాలు చాలామేర ప్రజలకు మంచి వైద్యం అందుతుంది. ఈ ధర్మసూక్ష్మం కూడా ప్రభుత్వాలకు, అధికారులకు అర్థం కావటం లేదు. దేశవ్యాప్తంగా కూడా ఆరోగ్యరంగంలో ఇదే దుస్థితి కొనసాగుతోంది. గోరఖ్ పూర్ దుర్లటన లాంటివి చెదురుమదురు ఘటనలు కావు. పరిశీలించే శక్తి ఉండాలేగానీ, అవి రోజువారీ విషాదాలు. ఇంత అధ్వాన్నంగా ఆరోగ్యరంగమున్నా పాలకులు ఘనవిజయాల సాధించినట్టు రోజూ ప్రగల్భాలు పలుకుతుంటారు. జీడీపీలో ఇప్పుడు ఖర్చు చేస్తున్న 1.1శాతం నుంచి ఆరోగ్య వ్యయాన్ని 2శాతం దాకా పెంచితే చాలు.. ఈ దేశంలో ప్రతి ఒక్కరికీ మంచి వైద్యాన్ని అందించవచ్చు. విప్లవాత్మకమైన మార్పుని ఆరోగ్య రంగంలో తేవచ్చు. ఇందుకోసమే సురాజ్య ఉద్యమం కృషి చేస్తోంది.

ఇక మౌలిక సౌకర్యాల విషయానికొస్తే, దేశవ్యాప్తంగా అన్ని ప్రభుత్వాలూ కలిపి మన పన్నుల డబ్బులు, విదేశాల నుంచి తెచ్చిన అప్పులు కలిపి రోజుకు రూ. 11,000కోట్ల రూపాయలను ఖర్చు చేస్తున్నాయి. మన ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర 2017-18 బడ్జెట్ రూ. 1,57,000కోట్లను రాష్ట్ర జనాభాతో భాగిస్తే ఒక్కొక్కరిపై ఏడాదికి రూ.30,000 ఖర్చు అవుతున్నాయి. ఈ డబ్బుంతా ఏమవుతోందో ఎవరికీ తెలియదు. ప్రభుత్వం లెక్కచెప్పదు. ప్రభుత్వోద్యోగుల జీతభత్యాలకు, పాలకుల సౌకర్యాలు, విలాసాలకు, అవినీతికి, ప్రచార ఆర్థికానికి ఆస్కారమున్న పథకాలు, తాత్కాలిక తాయిలాలకే మన డబ్బులో అత్యధికం ఖర్చవుతోందన్నది వాస్తవం. సేవలు లేకుండా పన్నులు వసూలు చేయటం చట్టబద్ధ దోపిడీ. ఏ పార్టీ అయినా ఈ దోపిడీని రాష్ట్ర కేంద్ర పాలకులు చేస్తున్నారు.

చిలకలూరిపేట ఎస్సీ హాస్టల్ సందర్శన ఆహ్లాదకర దృశ్యం

ప్రభుత్వ వసతిగృహాలు అధ్వాన్నంగా ఉన్నాయని ఏసీబీయే నివేదిక ఇచ్చింది. అలాంటి నేపథ్యంలో గుంటూరు జిల్లా చిలకలూరిపేటలో సందర్శించిన ఎస్సీ హాస్టల్ ఎంతో ఆహ్లాదాన్ని, ఆనందాన్ని పంచింది. వార్డెన్ రాజబాబు సేవాభావాన్ని, సిబ్బంది పనితీరుని ప్రశంసించిన జేపీ.. పిల్లలకు కాసేపు పాఠాలు చెప్పి స్పూర్తిని నింపారు.

కేంద్ర ప్రభుత్వం వసూలు చేస్తున్న పన్నుల్లో ప్రతి మూడు రూపాయలకు ఒక రూపాయిని తను ఉంచుకుని మిగిలిన రెండు రూపాయలను రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు పంచుతోంది. అప్పులతో కలుపుకుంటే దాదాపు 51శాతం నిధులు కేంద్రం నుంచి రాష్ట్రాలకు వచ్చేస్తున్నాయి. ఈ లెక్కలు సురాజ్య యాత్ర ప్రారంభించేవరకూ మాకు కూడా అంత నిర్దిష్టంగా తెలియవు. ఆనాడు కాంగ్రెసేతర ముఖ్యమంత్రులు ఎస్సీరామారావు, బిజూపట్నాయక్, కరుణానిధి, రామకృష్ణహెగ్డే, ఘరాక్ అబ్దుల్లా కేంద్రంపై పోరాడి సాధించిన నిధులు ఇప్పుడు పెద్దఎత్తున రాష్ట్రాలకు వస్తున్నాయి. ఇంత డబ్బు వస్తుందని వారు కూడా ఊహించి ఉండరు. కానీ రాష్ట్రంలో ప్రజలు నివాసముండే గ్రామాలు, పట్టణాలు (స్థానిక ప్రభుత్వాల) మాత్రం రాష్ట్రప్రభుత్వాల నిధులు పంపిణీ చేయటం లేదు. ఒక్కో పౌరునిపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం చేస్తున్న ఖర్చులో వెయ్యికి ఒక్క రూపాయి కూడా మండల, జిల్లా, పంచాయతీలకు చేరటం లేదు. రూ. 29,968 తన చేతిలో పెట్టుకుని, కేవలం రూ. 32 స్థానిక ప్రభుత్వాలకు ఇస్తోంది. స్థానిక ప్రభుత్వాలలో అవినీతి జరుగుతోంది అంటూ ఆరోపణలు చేస్తూ తాము పత్తిత్తులమన్నట్టు రాష్ట్ర పాలకులు మాట్లాడుతున్నారు. సురాజ్య యాత్రలో ఈ విషయాల్ని జేపీ చాలా వివరంగా తెలియ చెబుతున్నారు. ఈ దేవతా వస్త్రాల కథను చెబుతున్నారు. స్థానిక ప్రభుత్వాలలో అవినీతి జరిగితే కఠిన చర్యలు తీసుకోండి, పదవులు ఊడబీకండి, ఆస్తులు జప్తు చేయండి, అందుకోసం జిల్లాకో అంబుడ్స్మన్ ని ఏర్పాటు చేయండి.. అంతే తప్ప అక్కడేదో అవినీతి జరుగుతుందని, మీరేదో పత్తిత్తులని మాత్రం నటించకండి, దేశాన్ని నాశనం చేయకండి అని పాలకులకు విజ్ఞప్తి చేస్తున్నారు. ప్రజలను చైతన్యపరుస్తున్నారు. స్థానిక ప్రభుత్వాల సాధికారతకు 50శాతం నిధుల్ని స్థానికంగా ఖర్చు చేసుకునేలా కేటాయింపాలని డిమాండ్ చేశారు.

రైతుల కడగండ్లు ప్రకృతి శాపం కాదు.. పాలకుల పాపమే

వ్యవసాయంలో నష్టాలు రావడానికి కారణం “ప్రకృతి శాపం కాదు పాలకుల పాపమేనని” జేపీ సురాజ్య యాత్రలో స్పష్టంచేశారు. ప్రకృతి కరుణించినా పాలకుల దుర్నీతి, దుర్మార్గపు విధానాల వల్ల రైతులు ఎలా నష్టపోతున్నారో సోదాహరణంగా

ఆత్మహత్యల రాజకీయాలకు బలికావొద్దు.

వాటిపై అతిగా చర్చించొద్దని సమాజానికి జేపీ విజ్ఞప్తి

ఆదోని పత్తి మార్కెట్‌లో జరిగింది ఘటన. ఇరవై ఏళ్ల పత్తి రైతు నర్సప్ప జేపీ దగ్గరికి వచ్చి మూడెకరాలలో తను పత్తి పంట వేశానని, తీరా మద్దతు ధర కూడా రావటం లేదని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. వచ్చిన డబ్బులో సగం పత్తి తీయటానికి, మార్కెట్‌కు తేవటానికే సరిపోయిందన్నారు. ఈ డబ్బుతో ఇంటికెళ్ళితే షావుకారు అప్పు సగం కూడా తీరదన్నారు. గతంలో పొలంలో బోర్లు వేసి నీటి సౌకర్యం కల్పించటానికి రూ.10లక్షలు అప్పు అయిందని, అది తీర్చడానికి తనకున్న ఐదెకరాలలో రెండెకరాల్ని ఇప్పటికే అమ్మేశానని తెలిపారు. పిల్లల పేర మూడు లక్షలు డిపాజిట్ చేశానన్నారు. ఇక తనకు ఆత్మహత్యే శరణ్యమన్నారు. నర్సప్ప మొహంలో భయం, ఆత్మహత్య లక్షణాల్ని గమనించిన జేపీ.. వెంటనే వెన్ను తట్టి ఆత్మహత్య రాజకీయాలకు బలికావద్దని హితవు పలికారు. అప్పు ఎగ్గొట్టయినా బతుకుగానీ, ఆత్మహత్య వద్దని బోధించారు. నర్సప్పకు మంచి కౌన్సెలింగ్ ఇప్పించాలని పక్కనున్న స్థానిక రైతులను కోరారు.

ప్రపంచంలో ఆత్మహత్యల పర్సంటేజీ దేశాన్ని బట్టి మారుతుంటుందని, ఆత్మహత్యల అంశాన్ని బహిరంగంగా, అతిగా చర్చించటం ప్రమాదకరమని సమాజం, మీడియానుద్దేశించి జేపీ అన్నారు. ఆత్మహత్యలను ఎట్టి పరిస్థితుల్లో ప్రోత్సహించవద్దని, కారణాలను అన్వేషించి పరిష్కారాలను చూపాలని అన్నారు. అందరికీ ఎదిగే అవకాశాలనందించే రాజకీయం, పాలన కోసం కృషి చేయాలన్నారు.

వివరించారు. ఎగుమతులకు గండికొడుతూ, పప్పుదినుసులు, నూనెగింజల దిగుమతులను ప్రోత్సహిస్తూ లక్షల కోట్ల రూపాయల మేర రైతుల ఆదాయానికి ఎలా గండికొడుతున్నారో తెలియచెప్పారు. నిల్వ సదుపాయాలు, వ్యవసాయాధారిత పరిశ్రమలు, మార్కెట్ జోక్యానికి ధరల స్థిరీకరణ నిధి, రైతులు కట్టే పన్నులను సద్వినియోగం చేయాల్సిన తీరు వంటి అంశాలపై రైతుల్లో అవగాహన పెంచారు. వరి పంట మీదే ఆధారపడకుండా ఇతర పంటలూ వేయాలని, ఆదాయం లక్ష్యంగా ఆలోచనతో వ్యవసాయం చేయాలని సూచించారు. డిమాండ్-సప్లయ్ చెయిన్‌లో దళారీలను తగ్గిస్తే రైతులకు ఆదాయం భారీగా ఎలా పెరుగుతుందో తెలియచెప్పారు. సురాజ్య ఉద్యమం చూపిన మార్గంలో వ్యవసాయ ఆదాయం పెరిగితే భూమి ఉన్న రైతులతోపాటు కౌలురైతులకు కూడా ఎంతో లాభం జరుగుతుంది.

రిజర్వేషన్లు పరిహారమే తప్ప పరిష్కారం కాదు

దళితులు, పేదల అభ్యున్నతికి విద్య ఒక్కటే పరిష్కారమని, రిజర్వేషన్లు పరిహారమే గానీ పరిష్కారం కాదని జేపీ పలు సురాజ్య సభలలో స్పష్టంచేశారు. రిజర్వేషన్లపై ప్రశ్నలేని యువజన సురాజ్య సభ ఒక్కటి కూడా లేదంటే అతిశయోక్తి కాదు. ఒకరికి లాభం వస్తే ఇంకొకరికి నష్టం తప్పదు అనే జీరోసమ్ గేమ్ ఆడుతూ రాజకీయ పార్టీలు ప్రజల మధ్య చిచ్చుపెడుతున్నాయని చెబుతూ రిజర్వేషన్లలో విన-విన పరిష్కారాన్ని వివరించారు. రిజర్వేషన్లు పొందే కులాల్లో స్థితిమంతులను కోటాలో నుంచి తప్పించటం, తద్వారా ఆ కులాల్లోనే దిగువన ఉన్న వారికి లబ్ధిని చేకూర్చటం, గ్రామీణ పేదలు ఏ కులంలో ఉన్నా వారి పిల్లలకు అదనంగా మార్కులు కలపటం వంటి పరిష్కారాల్ని ప్రతిపాదించారు. వీటిపై చర్చించి అత్యధికకులకు ఆమోదయోగ్యమైన రీతిలో రిజర్వేషన్లను సంస్కరించటమొక్కటే సరైన మార్గమని, అంతిమంగా సరైన చదువు అందకుండా రిజర్వేషన్లు ఎన్ని రకాలుగా అందించినా ప్రయోజనముండదని స్పష్టం చేశారు.

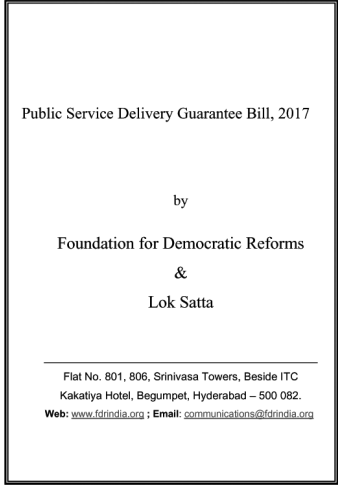
నేరమూ శిక్ష

ప్రభుత్వాలు చేయాల్సిన మొట్టమొదటి పని చట్టబద్ధపాలనని, ఈ మొదటి బాధ్యతలోనే నూటికి 20 మార్కుల కంటే ఎక్కువ పాలకులకు రావని జేపీ పలు సురాజ్య సమావేశాలలో సాక్ష్యాధారాలతో వివరించారు. దేశవ్యాప్తంగా కోర్టుల్లో శిక్షల శాతం ఎంత అనాగరికంగా ఉందో తెలియచేశారు. పోలీసులు అప్రజాస్వామికంగా దాష్టిక మార్గాన్ని అనుసరించటం వల్ల పలువురు అమాయకులు శిక్షలు అనుభవిస్తున్నారన్నారు. సాంకేతికత పెరుగుతున్న కొద్దీ బాలికలకు భద్రత కరువవుతోందన్నారు. బలమైన కుటుంబ వ్యవస్థ లేకుంటే ఈ పాటికే మనదేశం కల్లోలమై ఉండేదని, పట్టణీకరణ పెరుగుతున్న నేపథ్యంలో మున్ముందు భద్రత పెను సమస్యగా మారుతుందని హెచ్చరించారు. ఇందుకోసం స్థానిక కోర్టుల ఏర్పాటు సహా పలు చర్యల్ని ప్రభుత్వాలు తీసుకునేలా పౌరులు పోరాడాలన్నారు.

అలస్యంగానైనా ఈ సమస్యలపై స్పందించకపోతే మరో పదేళ్ల కాలంలో తెలుగు రాష్ట్రాల్లో, దేశంలో సంక్షోభం తీవ్రతరమవుతుంది. రాబోయే ఉద్యోగాల్లో 70శాతం ఎలా ఉంటాయో కూడా ఎవరూ చెప్పలేని పరిస్థితి. అందుకే నిరాశను, ఉదాసీనతను వీడి పరిష్కారం కోసం నిలబడదాం, కలబడదాం, హక్కుల్ని సాధించుకుందాం అని సురాజ్య ఉద్యమం పిలుపునిస్తోంది.

‘పౌర సేవల’ నమూనా చట్టాన్ని చంద్రబాబు, కేసీఆర్ కి పంపిన జేపీ

ప్రజలకు ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో లంచాలు, వేధింపులు లేకుండా నిర్ణీత గడువులోగా హక్కుగా పనులు జరిగేలా చేసేందుకు ఎఫ్ డీఆర్/లోక్ సత్తా ఇప్పటికే రూపొందించిన ‘హక్కుగా పౌరసేవల చట్టం’ (ఆర్ టీపీఎస్/సర్వీస్ గ్యారంటీ) ముసాయిదా బిల్లును వినియోగించుకోవాలని కోరుతూ తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రులు కె. చంద్రశేఖరరావు, నారా చంద్రబాబు నాయుడులకు లోక్ సత్తా వ్యవస్థాపకుడు, ఫౌండేషన్ ఫర్ డెమోక్రాటిక్ రిఫార్మ్స్ (ఎఫ్ డీఆర్) ప్రధాన కార్యదర్శి డా॥ జయప్రకాష్ నారాయణ్ వేర్వేరుగా లేఖలు రాశారు. లేఖలతో పాటు బిల్లును కూడా జత చేశారు. వివరాలు..

ఆర్ టీఐ, లోక్ పాల్ కన్నా శక్తిమంతమైన ప్రజా చట్టమిది,

ఆంధ్రప్రదేశ్, తెలంగాణ సుపరిపాలన ప్రస్థానంలో మైలురాయి అవుతుంది

ప్రభుత్వ కార్యాలయంలో ప్రతి పనికీ నిర్దిష్ట గడువు, చెప్పిన సమయంలోగా పని చేయకపోతే ప్రతి రోజూ దరఖాస్తు చేసుకున్న ప్రజలకు నష్టపరిహారం.. వంటి ఏర్పాట్లతో పకడ్బందీగా, ఆచరణాత్మకంగా ఎఫ్ డీఆర్/లోక్ సత్తా రూపొందించిన సర్వీస్ గ్యారంటీ చట్టం తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ సుపరిపాలన ప్రస్థానంలో మైలురాయి అవుతుందని జేపీ అన్నారు. ఆ చట్టాన్ని ఇదే తరహాలో గడువు, నష్టపరిహారం వంటి నిబంధనలతో రూపొందించి ఇతర ప్రభుత్వ సేవలకూ వర్తింప చేస్తే.. సమాచార హక్కు చట్టం (ఆర్ టీఐ), లోక్ పాల్ చట్టంకన్నా చాలా శక్తిమంతమైన ప్రజా చట్టం అవుతుందన్నారు.

ఆన్ లైన్ సేవలు సహా అన్నిటికీ ఒకే చట్టం

సిటిజన్స్ ఛార్జర్లు, సర్వీస్ గ్యారంటీ చట్టంపై ఎఫ్ డీఆర్, లోక్ సత్తా ఉద్యమం ఎన్నో ఏళ్లుగా పనిచేస్తున్నాయని జేపీ తెలిపారు. ఈ అంశంపై పార్లమెంటరీ కమిటీ ముందు

కూడా చర్చించామన్నారు. పార్లమెంటరీ కమిటీ కోరిక మేరకు సాధారణ ప్రభుత్వ సేవలను, ఎలక్ట్రానిక్ సేవలను కలిపి సింగిల్ బిల్లుగా రూపొందించి ముసాయిదాను అందించామన్నారు. కంప్యూటరీకరణ పెరుగుతున్న ప్రస్తుత తరుణంలో అన్ని రకాల సేవలనూ ఒకే గొడుగు కిందకు తెచ్చి సామాన్య ప్రజలకు అవసరమైన చాలా సేవలను తేలిగ్గా, నాణ్యమైన రీతిలో అందించే ఒకే చట్టాన్ని అమలు చేయటం అవసరమన్నారు.

హక్కుగా పౌరసేవలు బిల్లులోని 5 ముఖ్యాంశాల్ని లేఖలో జేపీ పేర్కొన్నారు..

1) అన్ని ప్రజాసేవలకు చట్టబద్ధ గ్యారంటీ ఉన్న సిటిజన్స్ ఛార్టర్ల ఏర్పాటు: ప్రతి రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారి/సంస్థ తాను అందించే వస్తువులు-సేవలు, బాధ్యులైన అధికారుల పేర్లు ఉన్న జాబితాతో పాటు సిటిజన్స్ ఛార్టర్లను రూపొందించి ప్రకటించాలి. ప్రజలు దరఖాస్తు చేసిన ప్రతి పనిని పూర్తి చేయటానికి నిర్ణీత కాలవ్యవధిని పేర్కొనాలి. అలస్యం జరిగినా, ఆ పనిచేయటం సాధ్యం కాదన్నా ఫిర్యాదు చేసుకోవటానికి పటిష్ట యంత్రాంగాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి. అలాగే ఎల్లకాలం పాత ఛార్టర్లనే కొనసాగించకుండా.. నిర్ణీత కాలవ్యవధిలో సిటిజన్స్ ఛార్టర్లను సమీక్షిస్తూ అప్డేట్ చేస్తుండాలి.

2) ప్రజా ఫిర్యాదుల తక్షణ పరిష్కార యంత్రాంగం: ఫిర్యాదుల తక్షణ పరిష్కారానికి యంత్రాంగంలో భాగంగా ప్రతి ప్రభుత్వ సంస్థ సమాచార, సహాయ కేంద్రాలను, వినియోగదారుల హెల్ప్ లైన్లు ఏర్పాటు చేయాలి.

దీంతోపాటు పౌరుల నుంచి ఫిర్యాదులు తీసుకుని, విచారణ చేసి పరిష్కరించేందుకు తగినంతమంది అధికారులను ఏర్పాటు చేయాలి. ఫిర్యాదులపై ఇప్పుడు జరుగుతున్నట్టు వ్యాజ్యాల పేరుతో బోలెడంత సమయం, డబ్బు వృధా కాకుండా ఈ చట్టంలో నిర్ణీత గడువులోగా పరిష్కరించే ఏర్పాటు ఉంటుంది. ఉద్యోగి వల్ల తప్పు జరిగి ప్రజలకు సేవ అందలేదనో, జాప్యం జరిగిందనో నిర్ధారించుకుంటే.. జరిమానా, పరిహారంపై స్వతంత్ర అప్పీలేట్ అధికారికి పరిష్కార యంత్రాంగం అధికారి సిఫార్సు చేస్తారు.

3) పరిష్కార యంత్రాంగం నిర్ణయంపై కూడా అప్పీలుకు అవకాశం: తన ఫిర్యాదుపై విచారణ సక్రమంగా జరగలేదని పౌరుడు/పౌరురాలు భావించినప్పుడు ముప్పై రోజుల గడువులోగా స్వతంత్ర నిర్దేశిత అధికారి (ఐడీఏ)కి అప్పీలు చేయవచ్చు. కార్పొరేషన్/జిల్లా స్థాయిలో ఇది మొదటి అప్పీలేట్ అధికారి. ముప్పై రోజులలోగా ఐడీఏ ఈ అప్పీలును పరిష్కరించాలి.

ఆ తర్వాత కూడా పౌరుడు/పౌరురాలికి అసంతృప్తి ఉంటే లోకాయుక్త వద్ద రెండవ అప్పీలును దాఖలు చేయవచ్చు. బిల్లులో లోకాయుక్త అత్యున్నత అప్పీలేట్ అధికారిగా ఉంటుంది.

4) జరిమానా, పరిహారం చెల్లింపు విధానం: దరఖాస్తు చేసుకున్నవారికి సకాలంలో వస్తువులు, సేవలు అందించకుండా విధి నిర్వహణలో తప్పు చేసిన ప్రభుత్వోద్యోగి, ఫిర్యాదు పరిష్కార యంత్రాంగ అధికారి మీద జరిమానా విధించే అధికారాన్ని ముసాయిదా బిల్లు ఐడీఏ, లోకాయుక్తకి కల్పిస్తోంది. సంబంధిత అధికారిపై ఎంత జరిమానా విధిస్తారో అంత మొత్తాన్నీ బాధితునికి చెల్లించాలి. జరిమానా, పరిహారాలకు పరిష్కార యంత్రాంగం చేసిన సిఫార్సులను కూడా పరిశీలించి అప్పీలేట్ అథారిటీ పరిధిలో దృవీకరిస్తారు.

5) నిరూపించాల్సిన బాధ్యత అధికారిదే: ఫిర్యాదు పరిష్కరించాల్సినది కాదని నిరూపించాల్సి వస్తే ఆ బాధ్యత దరఖాస్తుదారుని మీద కాకుండా ఫిర్యాదు పరిష్కార అధికారి మీదే ఉంటుంది.

లోకాయుక్తదే అత్యున్నత బాధ్యత.. కాబట్టి ఖజానాపై భారం కూడా ఉండదు

పారదర్శకంగా, జవాబుదారీతనంతో, సేవాభావంతో ప్రజలకు ప్రభుత్వ కార్యాలయాల్లో పనులు జరిగేలా చూడాలన్న తెలంగాణ ప్రభుత్వ సంకల్పాన్ని లోక్సత్తా/ఎఫ్డీఆర్ అందించిన హక్కుగా పౌరసేవల బిల్లు సాకారం చేస్తుందన్న ఆశాభావాన్ని జేపీ వ్యక్తం చేశారు. చట్టం పర్యవేక్షణ, అమలును ఇప్పటికే ఉన్న లోకాయుక్త పరిధిలోకి తేవటం వల్ల ప్రభుత్వ ఖజానాపై ఆర్థికభారం కూడా తగ్గుతుందని, లోకాయుక్త పరిధిలోని న్యాయయంత్రాంగం కూడా బలోపేతమవుతుందని జేపీ అన్నారు.

“పాలన, ప్రభుత్వోద్యోగ వ్యవస్థ అందరికీ అందుబాటులో, పారదర్శకంగా, జవాబుదారీతనంతో ఉండేలా చేసే ఒక పకడ్బందీ చట్టాన్ని అమల్లోకి తెచ్చేందుకు మీతో, మీ అధికారులతో చర్చించటానికి మేం సంతోషంగా సిద్ధం” అని కేసీఆర్ కు రాసిన లేఖలో జయప్రకాష్ నారాయణ్ పేర్కొన్నారు.

(లేఖ ప్రతుల్ని సంబంధిత శాఖల తెలంగాణ మంత్రులు కె. తారకరామారావు, ఈటల రాజేందర్, ఎ. ఇంద్రకరణ్ రెడ్డి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి డా॥ రాజీవ్ శర్మ, న్యాయ కార్యదర్శి సంతోష్ రెడ్డిలకి, ఆంధ్రప్రదేశ్ మంత్రులు యనమల రామకృష్ణుడు, నారా లోకేష్, కొల్లు రవీంద్ర, ఎన్.అమరనాధరెడ్డి, పితాని సత్యనారాయణ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి దినేష్ కుమార్, ముఖ్యమంత్రి ప్రత్యేక కార్యదర్శి సతీష్ చంద్ర, ముఖ్యమంత్రి ప్రిన్సిపల్ కార్యదర్శి జి. సాయి ప్రసాద్లకి జేపీ పంపారు).

www.twitter.com/jp_loksatta, www.facebook.com/jploksatta

౨

పెట్రో బంకుల్లో అక్రమ కొలతలు, ఆహారకల్తీలపై సురాజ్య యువ, ప్రజాభేల

సురాజ్య యాత్ర ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ముగిశాక పెట్రోలు బంకుల్లో అక్రమ కొలతలు, కల్తీ, ఆహారకల్తీకి వ్యతిరేకంగా పెద్ద ఎత్తున కార్య క్రమాల్ని చేపట్టే కార్యాచరణను నిర్ణయించారు. ఇందులో పెట్రో బంకుల్లో అక్రమాలుపై కార్యక్రమానికి ఇప్పటికే వెబినార్ ద్వారా జేపీ పిలుపునిచ్చారు.

పెట్రోలు బంకుల్లో అక్రమ కొలతల వల్ల వినియోగదారుల జేబులకు తెలుగు రాష్ట్రాల్లోనే రోజుకు రూ. 6కోట్లు, దేశవ్యాప్తంగా 80కోట్లు చిల్లుపడుతోందని, హైదరాబాద్ లోనే రోజూ రూ. 1.5కోట్లు మనం నష్టపోతున్నామని జేపీ వెబినార్ లో పేర్కొన్నారు.

“చాలా పెట్రోల్ బంకులలో నాఫ్తాలిన్, కిరోసిన్ తో కల్తీ చేయటంతోపాటు ప్రతి లీటరుకు వంద మిల్లీలీటర్లు తక్కువ ఇంధనం పోస్తూ దోపిడీ చేస్తున్నారు. కల్తీ దోపిడీపై దేశవ్యాప్తంగా ఫిర్యాదులు రావడంతో కేంద్ర ప్రభుత్వం దీనిపై చర్యలు తీసుకోవాలని రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలను ఆదేశించింది. మన తెలుగు రాష్ట్రాలలో కూడా తూనికలు కొలతల శాఖ తనిఖీలు చేపడితే కల్తీ, దోపిడీలు వాస్తవమని చాలా బంకుల్లో తేలింది” అని తెలియచేస్తూ, అక్రమాలను ఎలా అడ్డుకోవాలో జేపీ వివరించారు.

ఎలా చేద్దాం?

- 1) ప్రతి పెట్రోలు బంకులో అందుబాటులో ఉంచే ఒక లీటరు, ఐదు లీటర్ల

క్యాన్సరు అడిగి తీసుకుని వాటిలో ఇంధనాన్ని నింపి చూపమనాలి. ఇలా అడిగే హక్కు మనందరికీ ఉంది. బంకుల్లో కూడా ఐదు లీటర్ల క్యాన్సరు వినియోగదారుల తనిఖీ కోసం అట్టిపెట్టాలి. కొలతలో అక్రమం అక్కడే బైటపడిపోతుంది (ద్విచక్ర వాహనదారులు తమ బండిలోనే ఒక లీటరు లేదా రెండు లీటర్ల ఖాళీ ప్లాస్టిక్ బాటిల్ పెట్టుకుంటే, క్యాన్సరు గురించి కూడా అడగకుండానే కొలత తీసుకోవచ్చు. కాస్త మందపాటి వాటర్ బాటిల్ లాంటిదాన్ని ఇందుకు ఉపయోగించుకోవచ్చు).

లేదా

ఎంత ఇంధనం ట్యాంకులో పడిందో కొలిచే పరికరాల్ని వాహనదారులు తమ బండి పెట్రోల్ ట్యాంకు మూత వద్ద అమర్చుకోవాలి. పెట్రోల్, డీజిల్ ఆ ట్యాంకులో పోసేటప్పుడు లీటర్లు, మిల్లీలీటర్లు సహా లెక్కగట్టి వివరాలను పరికరం తెరపై నమోదు చేస్తుంది. ముందే సెల్ ఫోన్ తో అనుసంధానం చేస్తే, ఆ వివరాలు సందేశం రూపంలో మొబైల్ ఫోన్ కి అందుతాయి.

2) కల్తీని కొనుగొనడానికి ఒక టిప్పు పేపర్ పై రెండు మూడు చుక్కల ఇంధనాన్ని వేసి చూడాలి.

3) ఇంధన సాంద్రత (డెన్సిటీ), ఉష్ణోగ్రత (టెంపరేచర్) పరీక్ష కూడా పది నిమిషాల్లో మనకు పెట్రోల్ బంకు యాజమాన్యం చేసి చూపించాలి.

4) ప్రతిరోజూ ఓ పదిమంది వినియోగదారులకు ఈ విధమైన పరీక్షలు చూపించి, ఒక రిజిస్టర్ లో సంతకం తీసుకునేలా బంకు యాజమాన్యాలకు నిబంధనలు ఏర్పాటు చేయాలి. నిజాయతీగల బంక్ యాజమాన్యాలకు ఇందులో ఎటువంటి ఇబ్బందీ ఉండదు.

5) పెట్రోల్ బంకుల్లో వినియోగదారులకు మంచినీరు, రేడియేటర్ లో పోయటానికి నీరు, టైర్ లో గాలి నింపటం సేవల్ని ఉచితంగా అందించటం తప్పనిసరి చేయాలి.

6) పోయించుకున్న ఇంధనానికి సరిపడా వినియోగదారులకు బిల్లులు తప్పనిసరిగా ఇచ్చేలా చేయాలి.

ప్రతిరోజూ కాకున్నా, వారానికి ఒకటిరెండుసార్లు ప్రజలు బంకుల్లో ర్యాండమ్ గా ఇలా పరీక్షలు చేస్తుంటే, దోపిడీ బంక్ యాజమాన్యాలకు, అవినీతి అధికారులకు చెక్ పడుతుంది, భారీ సొమ్ము ఆదా అవుతుంది.

అలాగే ఆహారకల్తీపై కూడా తేలిగ్గా ఉపయోగించే కిట్ లపై అధ్యయనం

జరుగుతోంది. దీనిపై కూడా కార్యాచరణను సురాజ్య ఉద్యమంలో భాగంగా ప్రకటిస్తారు. మనం తినే ఆహారం కల్తీ అయితే జరిగే నష్టం గురించి, ఆ నష్టాన్ని నివారిస్తే కలిగే లాభం గురించి వేరే వివరించనక్కర్లేదు.

ఉప్పు సత్యాగ్రహం ప్రపంచాన్నే కదిలించింది

ఇలా చిన్నచిన్న కార్యక్రమాలను రూపొందించటం అంత తేలికాదు. చాలా ఆలోచన, ముందుచూపు, జనం జీవితంలో ప్రాచుర్యం కాగల అవకాశం వంటివి జాగ్రత్తగా పరిశీలించాలి. ఇలా ఆలోచించి మహాత్మాగాంధీ ప్రారంభించిన ఉప్పు సత్యాగ్రహం దేశాన్నే కాకుండా ప్రపంచాన్నే కుదిపేసింది. అలాగే ప్రతి సురాజ్య కార్యక్రమం ఇంత తేలిగ్గా ఉండకపోవచ్చు. ఇంకా కొంత ఆలోచన, అవగాహన అవసరం కావచ్చు. మొత్తంగా రోజువారీ ఎవరి పనులు వారు చూసుకుంటూనే, కొద్దిపాటి సమయాన్ని, వనరుల్ని సమాజం, పాలన, ఇతర ఉమ్మడి అవసరాల కోసం కేటాయించేలాగానే, మన జీవితాల్ని గణనీయంగా మెరుగుపరిచేలాగానే సురాజ్య ఉద్యమ వేదిక కార్యక్రమాలుంటాయి.

‘విషయ పరిజ్ఞానం + కలసికట్టుగా ప్రజాఉద్యమం = సురాజ్యం’

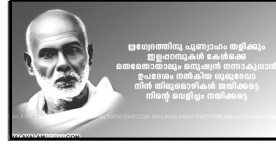
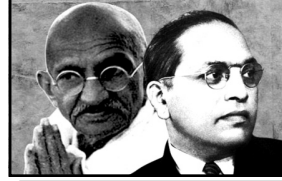
Join & Participate: www.youthforbetterindia.com
www.citizensforbetterindia.com

చూస్తూ ఉందామా చూస్తూనే ఉందామా.. సురాజ్య యాత్రలో భాగమై మార్పును సాధించుకుందామా?

పల్లవి:

చూస్తూ ఉందామా చూస్తూనే ఉందామా
భరతమాత భవితకు పునాదులు వేద్దామా
ఎందరో మహనీయుల త్యాగఫలాలు
కొందరు అవినీతిపరుల పాలవుతుంటే ||చూస్తూ||

- పగడాల వెంకటేశ్వరరావు

చరణం-1:

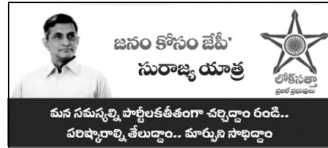
కులమతాల వివక్షలను ప్రాంతీయ పగలను పెంచి
జనాన్ని విభజించి పాలించే విపవూరిత నాయకులు
మనిషి మనిషి మధ్యలోన అగ్గి రాజేస్తుంటే
అంబేద్కరు బాపూజీ కలలు కల్లలవుతుంటే
నారాయణగురు చెప్పిన నినాదంపు మారుతుంటే ||చూస్తూ||

చరణం-2 :

మన గనులు, మన భూములు, మన పన్నుల డబ్బులను
రాజకీయ ముసుగులో రాక్షసులై దోస్తుంటే
అడుగడుగున అవినీతి హద్దులు దాటేస్తుంటే
అడిగేవారు ఎవడూ లేక ఆరాచకం చేస్తుంటే
అన్నీ తెలిసి అడగలేని అసమర్థపు మనుషులను ||చూస్తూ||

చరణం-3:

తెల్ల దొరల నెదిరించి సాధించిన స్వరాజ్యంబు
నల్ల దొరల నెదరించక స్వాహారాజ్యంబాయె
తరతరాలు గడుస్తున్నా తల ఎత్తుకు బతకలేక
ఉద్యమాలు చేసి యువత ఉద్యోగం లేదంటూ
ఉడుకు రక్తమును చల్లి ఉరికొయ్యలు ఎక్కుతుంటే ||చూస్తూ||

చరణం-4:

ప్రభుత్వాన్ని పన్నులిచ్చి పోషించి ప్రజలంతా
ప్రభువులుగా మన సేవలు హక్కుగ పొందుట కొరకై
ఇంటి ముందు ప్రభుత్వం కంటి ముందు పాలనకై
కదలిరండి జనం కోసం జేపీ సురాజ్య యాత్రలోనికి
వచ్చి చేరండి యూత్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా డాట్ కామ్, సిటిజన్స్ ఫర్ బెటర్ ఇండియా
డాట్ కామ్ లోనికి స్వార్థనాయకులు ఏలే స్వాహారాజ్యంబును సమూలంగా మార్చంగ

Join & Participate: www.youthforbetterindia.com, www.citizensforbetterindia.com

Join and Participate: www.youthforbetterindia.com ; www.citizensforbetterindia.com

Published by FDR and Lok Satta
(December 2017)

Flat No. 801 & 806, Srinivasa Towers, Beside ITC Kakatiya Hotel, Begumpet, Hyderabad – 500 016
Tel: +91-40-23419949 , fax: +91-40-23419948 Email: info@fdrindia.org ; web: www.fdrindia.org